

FELHÍVÁS

Az Országos Tudományos Diákköri Tanács a felsőoktatási intézményeket irányító főhatóságokkal és a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottságával együtt 1981. március 21. és április 17. között, a forradalmi ifjúsági napokhoz kapcsolódóan rendezi meg a XV. Országos Tudományos Diákköri Konferenciát.

A konferencia célja az eddigi hagyományoknak megfelelően az, hogy a legkiválóbb egyetemisták-főiskolások képességei kibontakozásának fóruma, a diákköri mozgalom rendszeres se regszemléje legyen, amelyen a résztvevők tudományos eredményeik bemutatásával bizonyíthatják felkészültségüket a választott hivatás gyakorlására.

A csaknem 30 esztendő múltja visszatekintő tudományos diákköri mozgalom azzal bizonyította és bizonyítja életképességét, hogy az egyetemi és főiskolai hallgatók mind nagyobb számban szerzik meg a szakavatott tanári irányítással — a tudományos kutatómunkához szükséges alapismereteket, végzettségüket az intézmény kutatási témáikhoz és az országos kutatási főirányokhoz kapcsolódó önálló vizsgálatokat.

A tudományos kutatással szemben az MSZMP XII. kongresszusa iránymutatásai alapján megfogalmazott követelmények aktuálisak teszik a XV. Országos Konferencia megrendezésénél a dolgozatok minőségi színvonala tekintetében fokozott követelmények érvényesítését. A témák megvalósításánál figyelembe kell venni azok időszorúságát, a gyakorlati való kapcsolatukat, a végzett munka hasznosításának lehetőségét.

Fentiek szellemében mind a pályamunkákat benyújtó, mind a XV. OTDK megrendezéséért felelős intézmények — lehetőségeiket figyelembe véve — törekedjenek arra, hogy a pályamunkák kapcsolódjanak időszorú ideológiai és politikai témákhoz, a kiemelt kutatási főirányokhoz, célprogramokhoz.

Mivel a konferencia a forradalmi ifjúsági napok keretében kerül megrendezésre, részint a magyar munkásmozgalom, ezen belül az ifjúkommunista mozgalom történetével, az ifjúság helyével, jelenlegi szerepével és feladataival foglalkozó dolgozatokat várunk. A minőségi követelmények érvényesítése érdekében a XV. OTDK-n a pályamunkák megítélésének kizárólagos mérceje a szakterületen elért eredmények tényleges értéke legyen.

Igy lehet az Országos Tudományos Diákköri Konferencia a legkiválóbbak találkozója, amelyre minden intézményből a legjobb pályázók juthatnak el olyan dolgozatokkal, amelyeket a bíráló bizottság a benyújtott foglalt tudományos eredmények alapján erre méltónak ítél.

Az Országos Tudományos Diákköri Konferenciára csak az intézményi konferenciákon már előadott és ott értékelt diákköri dolgozatokat lehet benevezni. Diplomamunkákat és szakdolgozatokat nem lehet benyújtani. A konferencián a végzett hallgatók diákköri pályamunkájukkal egyetemi, főiskolai tanulmányaik befejezését követő két éven belül vehetnek részt.

Az országos konferencia legkiemelkedőbb dolgozatait a felsőoktatási intézményeket felügyelő minisztériumok és a KISZ Központi Bizottsága díjazza.

Az Országos Tudományos Diákköri Konferencia részletes időtervét, valamint az egyes szekciók megrendezésével kapcsolatos részletes tájékoztatót valamennyi érintett felsőoktatási intézmény rövidesen kézhez kapja.

Ezúton kérjük a tudományos diákkörökben tevékenykedő diákokat, az intézmények tanárait és KISZ-aktivistáit, hogy hathatósan vegyenek részt a konferencia elé kitűzött célok megvalósításában.

Kérjük, hogy valamennyi felsőoktatási intézmény állami, párt- és KISZ-vezetése sokoldalú segítséggel biztosítsa a XV. Országos Tudományos Diákköri Konferencia sikeres megrendezését.

Művelődési Minisztérium,
Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség
Központi Bizottsága

Lenin

Szavaidat gyűrt sapkaként
itt forgatom a kezemben, Lenin!
Oly esetenül,
mint öreg zsellér
az esőtől cserzett kalapot.
Mert annyiszor kioktattak nevedben,
mikor beszélgetni szerettem volna csak veled.
Pedig nem vagy te isten, hogy kőver papok
dübörögjék szerteszét igéidet,
nem vagy te bonviván,
hogy minden operettben énekelj,
és nem vagy a népszínművek diszparasztja sem!
Tudom,
te voltál
akit nem ismétel meg már a század.
Úgy fáj, hogy éles hangod
hanglamezről hallhatom ma már csak!
Pedig ha visszajönnél
egyetlen napra is
a mi Jeruzsálemünk templomaiba!
Naponta erre gondolok, hiszen
nem balzsamozva vágylak látni én sem,
naponta erre gondolok, hiszen
ember voltál, aki bujdosva élt és rozskenyéren...
Szavaidat gyűrt sapkaként
szorongatom szívem fölött, Lenin,
azzal köszönök majd a jövőnek,
ha véletlenül felémtekint.

Ladányi Mihály

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXII. ÉVFOLYAM, 18. SZÁM

ÁRA: 1,20 Ft

1980. OKTÓBER 30.

Tájékoztató

az egyetemi rekonstrukció néhány aktuális kérdéséről

Maróthy László elvtársnak az egyetem érvényesítő tettei látogatása során mód volt arra, hogy egyetemünk párt- és állami vezetése tájékoztatót adjon a rekonstrukciós munkálatokról. Ennek alapján illetékes párt- és állami szervezetektől további információkat kértek. Politikai állásfoglalás született arról, hogy a rekonstrukciós munkálatokat meg kell gyorsítani. Ennek részletes kimunkálása és végrehajtása az állami szervek és vállalatok feladata.

A fenti döntés gyakorlati támogatása érdekében egyetemünkre is az a feladat hárul, hogy a maga erővel és eszközeivel mindent tegyen meg a munkálatok meggyorsítására. Ezért a rektori tanács több alternatívát tárgyalhat meg, amelyek mindegyike alkalmas a gyorsításra. Ezek konkrét megvalósítása egyéb más feltételektől (épitőipari kapacitás, tervezés, stb.) függ. Valószínűsíthető, hogy az alternatívák közül azt leszünk kénytelenek alkalmazni, amely szerint a Zsil utcai épületünk felújításának meggyorsítása érdekében a Ráday utcai kolégium belépésekor (kb. 1981. első negyedében) a Veres Pálné utcai kolégium épületét oktatási épületként hasznosítjuk. Ezenkívül további is igénybe vesszük a törekbbi kolégiumot. Kétségtelen, hogy hallgatóink és oktatóink számára ez átmenetileg tovább kényelmetlenséget és a munkafeltételek megnehezülését jelent, azonban a rekonstrukció várható, több mint egy évvel való lerövidülése mindannyiunk közös érdeke.

A szakértői vélemények alapján a főépület mennyezetvakolat-leverési munkálatai elkezdődtek. A munkálatok elvégzésére elkerülhetetlenül szükség van; azt úgy igyekezzük lebonyolítani, hogy lehetőleg minél kevesebb zavar támadjon az oktatásban. Várhatóan 1981. február 1-ig a munkák befejeződnek. A mennyezetvakolat-leverésének időszaka alatt a központi épületből részlegesen áthelyeztük az oktatást, illetve vizsgáztatást a Zsil és a Makarenko utcai épületbe. A négy nagy előadó a munkálatok ideje alatt is végig mű-

ködik. Az órák és a vizsgák áthelyezésére vonatkozó rendelkezéseket a hallgatók és oktatók időben megkapják. A munkálatok a gazdasági igazgatóság előtt húzódó mennyiség vakolatának leverésével — az I—II. előadó megközelítése érdekében —, majd a gazdasági igazgatóság szobáinak munkálataival kezdődnek. Ezzel egyidejűleg védőtető építése folyik a könyvtárhoz vezető folyosón, annak érdekében, hogy az olvasóterem mennyezetének még november elején bekövetkező leverése után azt a vizsgaidőszakban hallgatóink használhassák. Ugyancsak szükséges a III—IV. előadó megközelítése érdekében a technológia tan-székhez vezető folyosó megnyerítésének gyors leverése is. Az épület második szintjén a munkálatok november közepén indulnak meg és ezt követik a többi szintek.

A leverés alatt álló épületrészek lezárása elkerülhetetlen és erről idejében tájékoztatjuk a tanárokat és hallgatókat. A szakvélemények különösen azt hangsúlyozták, hogy az épületben tartózkodók mozgása okoz olyan káros rengéseket az épület egyes részein, amelyek a meglazult vakolat leválását eredményezhetik. Ezért főként a II. emeleten kell csökkenti a tanárok és a hallgatók forgalmát. A tan-székeket tehát arra kértük, hogy tanáraik minél ritkábban járjanak be a tan-székre, az órák megtartásán kívül, munkáikat lehetőleg otthon végezzék; eddig a tan-széki szobákban tartott szakszeminariumokat és blokk-tárgyakat pedig helyezzék át a tan-székre a Zsil utcai vagy a Makarenko utcai épületbe. A közművelődési titkárságot is arra kértük, hogy a vakolat-leverés befejezéséig rendezvényeiket ne a központi épületben tartsák és ezzel is tehermentesítsék az épületet.

A vakolatlevesési munkálatok zömmel a vizsgaidőszak alatt történnek, ezért az 1. félévet nem kell korábban befejeznünk és előreláthatólag a 2. félévet is idejében, február elején kezdjük.

A mennyezetvakolat-leverés időszakaiban felmerülő összes oktatási-szervezési kér-

dés operatív megoldása érdekében a rektori titkárságon (II. em. 212., telefon 149, 171-625) ügyeletet tartunk. Lehetőséget biztosítunk arra is, hogy azok a tan-székek, amelyek ideiglenesen, a vakolatlevesés miatt nem működhetnek, a rektori titkárság szobáit és telefonjait operatív ügyintézésük céljaira felhasználhassák.

Az ELSŐ ÉVFOLYAM
idei KISZ-vezetőségválasztó küldöttgyűlését október 23-án tartotta. A vendégek üdvözlése után Magyar Éva, a KISZ-bizottság évfolyamfelelőse foglalta össze a golyák eddigi történetét és a jelölő bizottság munkáját. Beszélte az új vállalkozásként megindult „körök” tevékenységéről, s az elsőőknek az egyetemi közéletbe való bekapcsolódásáról. Soha még annyi első nem érdeklődött az AIESEC iránt, mint idén, amikor 60—65-en jelentkeztek munkára, de vannak már elsőők az SG-ben, a klubban és a TÖKEK-ben is, s várják őket a Nemzetközi Kapcsolatok és az Építőbátori szakbizottságokban is.

Végezetül az instruktorok vezetője megköszönte az 50 diák — akikkel az EV választás ürügyén beszélgettek — ötleteit és elmondta, hogy számítanak rájuk annak a tan-széki képzési rendszernek a kialakításában, amelynek keretében minden az első év folyamán oktatásban részt vevő tan-székeken egy-egy első képviseli társai érdekeit.

Ezután a választásra került sor.

A KÉT TITKÁRJELÖLT
közül elsőként Erdélyi Tibor jellemzése hangzott el. Megtudtuk róla, hogy két évet járt a kijeji Műszaki Egyetemre, de érdeklődése a gazdasági tárgyak felé fordult, ezért jött át hozzánk. Egyetemi tapasztalatai nyomán a tanulás valószínűleg kisebb megterhelést jelent számára, mint a többieknek, így több ideje marad a közösségi munkára. A golyatáborban kitűnt ötleteivel, fellépésével.

A másik titkársjelölt Baán László volt. Az ő személye körül robbant ki az immár megszokottan évenként visszatérő vita egyeseknek a hadse-

A menza az egész időszakban folyamatosan működik.

Kérjük oktatóinkat és hallgatóinkat, hogy a vakolat-leverésének ideje alatt az oktatási és tanulmányi fegyverem megtartásával nyújtsanak támogatást az egyetem feladatainak megoldásához.

Dobrovits Iván
rektorhelyettes

Elsős választás — idén is „katonavitával”

regben viselt dolgairól. Azt hiszem a fiúknak, akik lehúzták a tizenegy hónapot, szinte már joguk van erre a kis szócásra. Egy ilyen vita legalább háromnegyed órát tart, és teljesen kifárasztja a küldöttgyűlést, mondhatni, anatómiaja van. Lassuk csak milyen indulatok középpontjába került Baán László:

ELSŐ FELSZÓLALÓ:
Társai rovására sunnyogott, leginkább a honvédkórházban. Második katonatárs: Egy taggyűlésen majdnem kizárták a KISZ-ből. Egy lány (témát vált): A jelölő bizottság véleménye szerint reális elképzelésed vannak az évfolyammal kapcsolatban. Mik ezek? Laci válasza; hogy ő nem olvasta előzetesen a jellemzését, melynek ezzel a passzusával nem érthet egyet. Egy hozzászóló farszírozza, hogy mondják meg, miért akarták kizárni a KISZ-ből. Az első katonatárs elmond egy példát, miszerint állítólag egy ízben kijelentette, hogy akár mások rovására is hazamegy. Egy lány szerint nyilván a különleges körülmények magyarázzák a viselkedését. A katonaság mindenki-ből kihozza valódi énjét. Az érintett védekezik, visszatér az előbbi példára: ő abban a bizonyos esetben azon fáradozott, hogy mindenki hazamegy. Egy hang az elnökségből: Az is szóljon hozzá, aki nem a katonaságtól ismeri. Egy lány: Egy prozemer járok vele, igen aktív, sokat szól hozzá. Laci haverja visszatér a katonaság példájára:

az úr viselt dolgait annak erejénél tünteti fel, elsüt egy poént arra vonatkozóan, hogy aki ilyen ügyesen intézi sunnyogásait, csak jó szervező lehet.

Ez az a pont, ahol a vitázó felek az indulatok mezejére lépnek. Az egyik pólus véleményének legrappansabb megfogalmazása szerint a kérdés az, hogy egészségügyileg alkalmasnak érzi-e magát a KISZ-titkárságra az illető, a másik végtelenség szerint ez nem a sereg, hanem egy olyan helyzet, amely Laci jó oldalai érvényesülésének kedvez. Egy hordoszonok közli, hogy itt mindenki el akar menni, tehát fejezzék be a vitát. Végül egy reális hang lezárja az egészet: a küldöttgyűlésnek abban kell döntenie, ki legyen a KISZ-titkár, nem feladata, hogy erkölcsileg mérgeesse az embereket.

Ebből a vitából is látszik, hogy mindenki felelős az undorító személyeskedésekért. Elég, ha az első hozzászólók csak annyit mondanak „a seregben nem közösségi embernek ismerték meg” az illetőt. Erre jogosan (?) követelni kezdik egyesek, hogy indokolják konkrétan véleményüket. Ez megtörténik, a vádolt védekezni kezd, kijelenti, hogy ő úgy érzi, nem ártott senkinek, amire a katonaságnál legtöbbször szenvedők felháborodnak, mindig indulatosan, cinikusan reagálnak.

A szavazás Erdélyi Tibor javára döntött (55. szavazat). Baán László 12 szavazatot kapott.

Meghívó

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem tanácsa, a Magyar Szocialista Munkáspárt egyetemi bizottsága, a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség egyetemi szervezete és a Pedagógusok Szakszervezete egyetemi bizottsága meghívja az egyetem oktatóit, hallgatóit és dolgozóit a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 63. évfordulója alkalmából 1980. november 5-én 13 órakor az egyetem aulájában tartandó ünnepségre. Ünnepi beszédet mond dr. Kovács Sándor egyetemi docens, az ipari kar párttitkára.

ÜT ÓRA UTÁN került sor az évfolyamvezetőség tagjainak jelölésére. Az előző kimerítő vita után a jelölő bizottság listája gyakorlatilag vita és ellenvélemények nélkül simán elfogadtatott. Az írásban előre kiadott jellemzések e műfaj sok éves átlagát nem múlják felül. Arról tájékoztattunk, hogy Zoli, Gabi, Jutka KISZ-tag, funkciót töltött be a középiskolában, problémamegoldó, jó szervező és ötletgazd. Két jellemzés tartalmaz csak valamiféle utalást, elképzelést az évfolyam KISZ-munkájára vonatkozóan, bár ezek is eléggé általánosak. Talán nem lett volna hiábavaló bővebb kifejtést kérni a jelöltéktől a terveikre vonatkozóan. Erre nem került sor, a küldötttervezet második felében senki nem tett fel egyetlen olyan jellegű kérdést sem, sőt olyan hallgató is volt, akit egyetlen hozzászólás alapján juttattak a jelölőlistára. Az írásos jellemzések mindenesetre arra engednek következtetni, hogy a jelölő bizottság tanulmányi gondokkal nem küszködő, jól szervező, diplomatikus, magabiztos diákokból állította össze csapatát. Ezután nyílt mód a lista kiegészítésére, négy új név került így módon a táblára.

IDÉN ELŐSZÖR az évfolyamvezetőség tagja egy felsőbb éves diák is, „lega-izálva” ezzel az instruktorok és az évfolyamfelelősök eddig is tapasztalt tanácsadó szerepét.

A szavazás elsőre sikeres volt, s eredményeképpen az évfolyamvezetőség tagjai a következők: titkár Erdélyi Tibor, tagok: Kiss Judit, Kőnczei Kinga, Nagy Zoltán (III. évf. ipar), Szentiványi Gabriella, Tamás Tibor, Tihor Attila.

K. S. — M. G.

Ideüss!

TÖTEK

A Töke-tábori előkészítő körök első összejövetelén, kicsit többet tudhattunk meg ezekről annál, hogy a nyári Töke-tábor előkészítését szolgálják.

Sokan úgy gondolják, hogy a gyakorlati, mindennapi munkára való felkészüléshez nincs különösebb szükség a Töke, a klasszikusok munkáinak alapos tanulmányozására, elegendőek, fontosabbak az alkalmazott gazdasági tudományok. Egy másik álláspont szerint — ezt vallják a TÖTEK, a Töke-tábor kezdeményezői is — Marx gondolkodás- és szemléletmódja szükséges (egyfajta viszonyt jelent) a mindennapi gazdasági problémák megoldásához, ezért aztán nem feltétlenül időpocsékolás a klasszikusokat eredetiben és alaposan tanulmányozni.

A TÖTEK egy vállalkozás. Egy vállalkozás arra, hogy az ideológiai, elméleti tárgyak iránt érdeklődőket itt összegyűjtve, elméleti-szakmai felkészültségüket tovább fejlessék, érdeklődésüket kielégíthessék.

A TÖTEK egy lehetőség a szemináriumokat vezető és diákok részére, hogy olyan eszmecsere, vita legyen közöttük a gyakorlat, amilyen csak egy ilyen kötöttségektől, gátlásoktól mentes formában,

az érdeklődés alapján valósulhat meg.

A csoportok egy-egy alkalomra kis terjedelmű anyagokat vesznek át, a hangsúly az olvasott szöveg kérdéseinek, problémáinak megértésén van. Egyik formája az itt folyó munkának például annak összehasonlítása, hogy egyes kérdések hogyan jelennek meg Marx, Engels, Lenin esetleg mások írásaiban.

Az érdeklődés, a munka megkövetel egyfajta fegyelmet. Aki a Tökével és más elméleti munkával akar foglalkozni, idejének, gondolkodásának, munkaerejének, figyelmének egy adott hányadát arra kell fordítania. Ezt a fegyelmet a munka komolyan vétele megköveteli, feltételezi az, hogy valaki komolyan veszi érdeklődését a klasszikusok gondolkodása iránt. A TÖTEK-foglalkozások egyébként nyilvánosak, az alkalmi érdeklődők természetesen szívesen látott vendégek.

Rövid a TÖTEK vezetőinek a keze. Nem tudnak minden elsőst elérni. Ezért aztán hadd mondjuk el, hogy a folyosón lógó borítékokon keresztül vagy a TÖTEK szervezőinél minden érdeklődő (nemcsak elsőskök) bátran jelentkezhetnek!

K. S.

Suli-buli

Amikor csináltunk egy új alapszervezetet!

A pol. képzési kutatócsoport ismét végiggondolja, körüljárja, kutatja az alapszervezetek kérdését. Mikor ezt megtudtam, erőt vett rajtam, felnyomakodott bennem a nosztalgia. Haj, amikor másodikos, gimnazista koromban új alapszervezetet csináltunk, be szép is volt!

Nem tetszett nekünk a vertikális. Tele volt az alapszervezet a sok harmadikos, negyedikes cinikussal, akik karrierjük érdekében és kirakhatatlanságuk boldogító tudatában vigyorogtak ránk. És mondtuk, hogy mi akkor elhagyjuk társaságukat, csinálunk magunknak olyan alapszervezetet, ahol jól érezzük magunkat. Azt mondták — gondosan lapulva cinizmusuk undorítóan biztos fedezéke mögött — „mit ugráltok pisisek”, majd előhozakodtak a tanulással: „minek játszátok meg magatokat, megnézhetnének, hogy a tanulásban mennyire vagytok élenjárók. Ez a KISZ-tag legfőbb kötelessége, nem?” De mi nem érthettük meg ezt a korhadó kispolgári gondolkodást. Az a jó ember, aki elvégzi a dolgát, aztán elvárja, hogy minden fajta elismerést maximálisan megkapjon, vagy aki a formális kötelességeinek nem mindig tesz eleget, de ha úgy adódik, hogy egymásra vagyunk utalva, vállalja ennek terheit is.

A személyeskedésük — az az agresszív — abban állt, hogy ránsütöttek — mi személyeskedünk velük. S itt a kétegyes közbeszól. Valóban ezt az egész dolgot nemcsak személyes érzelmeink, indulataink, ellenszenvünk miatt akartuk csinálni? Nemcsak egy volt ez ifjúkori hőzöngésünk közül? Néha azért nekik is vol-

tak jó érveik ellenünk. Mor-dizomadt, hát mindenki egy-oldalú, mi tényleg ilyennek láttuk a helyzetet és nem azért, mert ilyennek akartuk látni.

Öreg, tapasztalt felsőbbévesek tudták, hogy ha nem bolygatják azt ami van, abból baj nem lehet. Tudták, hogy senki sem kedveli, ha megbőrtanak egy közmegegyezésre működő konszolidált, többek egzisztenciáját támogató gépezetet.

Megcsináltuk az új alapszervezetet! Jöttek a haverok, mármint mindenki hozta a haverját is. Volt aki azt mondta: „átjövök most ide, mert ha ez valami cikis dolog, bármikor visszamehetek a régi alapszervezetembe”. Aki nem jött, vagy azt mondta, őt nem érdekli az egész, vagy — akadt olyan is — akiben felébredt a lelkiismeret, úgy érezte, ha átjönne cserben hagyná régi alapszervezetét. Félünk a botránytól, nem engedik, hogy ezt csináljuk, mert egyszerűen nem értenek vele egyet, vagy valami politikai ellenségeskedést látnak benne, vagy ki tudja miért. Nem így történt. „Válasszatok olyan alapszervezetet a KISZ-hez magatoknak, amelyik a legjobban megfelel nektek, csak a munkátok legyen jó.” Ez volt a véleményük.

Az ördögbe is, ilyen ez a nosztalgia. Milyen romlatlanok, naivak, őszinték, lelkesek voltak valaha. Hová lett a naiv hit, a boldog öntudatlanság, ilyesmi? Vajon ma vannak ilyen esetek? A mi alapszervezetünkben nincsenek. De nálunk mindenki haver — legalábbis úgy ahogy ez manapság lenni szokott.

Komócsin Sándor

Államvizsgák után

Idén ősszel is kikökönt az egyetemi oktatás mindennapos, megszokott, szürke hétköznapijaiból, legalábbis egy hétre, az államvizsgák idejére. Ünnepe, de egyben meg drukk is. Előbbiről a külső szemlélő számára, a csinos, elegáns ruhák, utóbbiról a négy-öt éve „gyakorolt” téblábolás, izgatott érdeklődés árulkodik.

Néhány éve már a hangzatos elnevezésű komplex államvizsgán méretnek meg a hallgatók. De valóban megméretnek? Hisz voltaképpen az egyetemen eltöltött négy-öt esztendő során ez megtörténik, s nem valószínű, hogy éppen az utolsó vizsga feladata kellene hogy legyen.

Egyik nemrégiben végzett barátom szerint — s van is némi igaza — nem illik szakdolgozat gyanánt négyesnél rosszabbat produkálni. Egyszerűen kell, hogy tapasztalatot, ismeretet szerezzen az ember az egyetemen, hogy ne okozzon gondot számára egy általa választott téma, otthoni színvonalas feldolgozása, megírása. Mégis akadnak olyanok — idén is előfordult —, akik kettes értékű munkát végeznek, sőt olyanokról is hallani, akiknek a dolgozata elfogadhatatlan. Utóbbiak általában feltűnő másolással, egy-egy könyv, tanulmány szó szerinti átvételével „vivják ki” a bírálók nemtetszését, s hívják ki a sorsot maguk ellen. Persze egy csöppet sem enyhül meg az értékelő szíve, ha a hallgató történetesen az ő művéből ollózott. Ma is élő anekdota még — igaz-e vagy sem, ki tudja — egy szerb lány esete, aki országáról írva még azt a fáradságot sem vette, hogy legalább anyanyelvéről fordítson, hanem magyar könyvből írt ki részeket.

De ne csak a negatívumokról essen szó, hiszen meglehetősen nívós pályamunkák is születnek, olyanok, amelyekben jelentős kutatás, komoly feldolgozó munka fekszik. Alkalmasint ezek iránt egyéb intézmények, vállalatok is érdeklődnek, akár újszerűségük, akár gyakorlati alkalmazhatóságuknál fogva. Most már értelme van az államvizsgát értékelő lapon az „Egyetemi Kiadványban való megjelentetését javasolom” elnevezésű rovatnak, mivel — minden bizonnyal — néhány jól sikerült művet olvashatunk majd az Egyetemi Szemlében is.

Az államvizsgának persze két része van; a szóbelin is nyújtani kell még valamit. Több helyen oldott, kötetlen beszélgetésre kerül sor, de vannak olyan bizottságok, amelyek szigorúkról, a vizsgaformát betartó módszerekről híresek. Előfordult olyan eset is, hogy valaki a szóbelin bukott meg. Az ipar karról például — ahol 340-en gyűrűöztek neki az utolsó akadálynak — három sikertelen államvizsga hírért hallottuk; az ipargazdaságtan tanszéken Marosi Miklós, valamint az üzemszervezésin Cotel Kornél bizottságánál. A kereskedelmi karon a 300 vizsgázó között nem akadt olyan, aki nem felelt meg a követelményeknek. Az általános karon 56-an védtek most és egy esti pénzügyes hallgató verte le a lécezt.

Ez idén két vörösdiploma született, mindkettő az általános karon. A summázó megállapítás szerint az államvizsgák színvonala erős közepes volt, amelybe természetesen belefért egy-egy szép teljesítmény és néhány kínos kudarc is.

Mindenesetre dűledező egyetemünk ebben az évben 777 új diplomás közgazdát ad az országnak. Helytállásuk, munkájuk, tudásuk most már egy nagyobb közösség erkölcsi, gazdasági fejlődésén méretik meg.

B. L.

Dr. Boltizár Pálné

(1930–1980)

Egyetemünk dolgozó, hallgatói fájdalommal, nagy szomorúsággal értesültek, hogy a közelmúltban váratlanul elhunyt dr. Boltizár Pálné adjunktus, a technológiai és áruismereti tanszék munkatársa.

Élete és tudása teljében, sok-sok emberi értékkel, befejezetlenül kellett távoznia. Huszonnyolc éve vett részt a tanszék munkájában, amelynek egyik vezető oktatója volt.

Sokoldalú szaktudásával egyaránt színvonalasan tanította a kémiai, a technológiai és áruismereti tárgyakat, s igen jelentős munkát végzett a tanszék jegyzeteinek kialakításában is. Emlékeztetek maradtak színvonalas, példamutatóan világos és logikus előadásai és magyarázatai. Szerette és segítette a hallgatókat, akik megbecsüléssel övezték. Mint a tanár C-szak felelőse hosszú idő óta fáradhatatlanul intézte ügyeket és sokat foglalkozott a szak nevelésével is. Könyvtárosként, szakszervezeti

bizalmiként is, és mindig figyelemre méltó észrevételeivel, javaslataival állandóan segítette a tanszék munkáját. Munkája elismeréseként a Közelmúltban megkapta az Oktatásügy kiváló dolgozója kitüntetését.

Hányozni fog a tanszék életéből munkája, okos, megfontolt, segítő, kulturált és kedves egyénisége. Emlékét megőrizzük.

Ipari technológiai és áruismereti tanszék

Jutalmazottak

Az általános közgazdasági karon az őszi mezőgazdasági munkában kiemelkedő teljesítményt nyújtott és jutalmazott hallgatók a következők:

II. évf. pénzügy.: Boda Dorottya, Mészáros Gyöngyi, III. évf. pénzügy.: Balogh László, Zupcsán Erika, Pogány Ágnes, IV. évf. pénzügy.: Csikós Ferenc, Horváth István, Sipos Sándor, Dancsik Imre, Tóth Imre, Nádaskay Éva, Bagoly Mária.

II. évf. tervgazdasági: Bernáth Matild, Győri István,

Hercegh Imre, Horváth Attila, III. évf. tervgazdasági: Békés György, Székely Ferenc, Cser Julianna.

IV. évf. tanári „B”: Bary László, Birig Ágnes, Forgó Márta, Gubányi Klára, Harmos Gabriella, Jekli Pirokka, Hegedűs Margit, Mitró Magdolna, Veit József.

Kiemelkedő munkát végzett tanárok:

Táborvezető: Sulyok P. Márta, Sági Gábor, Szabóné Berki Éva, Harmath Zsigmond, Róth József.

Táborvezető-helyettes: Király István, Mohai György, valamint Csekő Imre és Hild Márta.

Az AIESEC Nemzeti Bizottság ideji pontrendszer-javaslatata

Már igencsak benne vagyunk a tanévben, így egyre több kérdés érkezik hozzánk, változik-e az ideji pontrendszer, mik lesznek a feltételek. Az ideji pályázni szándékozik számára, ez nagyon lényeges kérdőjel, hisz ezen dől el, hogy élhetnek-e az AIESEC által kínált szakmai gyakorlat lehetőségeivel.

Javaslatunk ismertetésével nemcsak tájékoztatni szeretnénk, hanem véleményeket is kérjük. Az AIESEC többször megkísérelte már szóbeli pontrendszer-vita megrendezésével a kiválasztási rendszer tökéletesítésére az egyetem egész hallgatóságát bevonni. Az, hogy ezek a viták többnyire nem érték el céljukat, abból fakadt, hogy nagyon kevesen voltak hajlandók egy egész délutánt betölteni vitára áldozni szabad idejüket, illetve a résztvevők egy része is eredeti elképzelését elfelejtve már a vita kezdetén egy-egy hangadó vitaközlő hatása alá került. Természetesen ezért az, hogy kérjük, a cikk megjelenését követő 5 napon belül véleményed nével és lakcímmel add be az AIESEC-faliújságunkba. Amennyiben elfogadhatónak tartod, azt is írd le, csak így kaphatunk megközelítően reális képet a fogadtatásról. Ha valamely területen több azonos módosítási, illetve elutasítási javaslat merül fel, az érintettek levél útján történő összehívásával vitatjuk meg.

A helyes, illetve megközelítően jó kiválasztási rendszer két szempontból is igen fontos:

1. Szelektál a hallgatók között aszerint, hogy ki „érdemi meg” legjobban a gyakorlatot, ki fogja majd azt a legjobban hasznosítani. 2. Másrészt az is igen fontos, hogy Magyarországot olyan kiutazók képviseljék, akik a külföldi szakmai gyakorlat követelményeinek a legjobban megfelelnek. Egy adott országnak a magyar hallgatóról kiala-

kult kép nagyban befolyásolja a vállalatot, de az adott ország AIESEC-bizottságát is, hogy a következő évben mennyire lesznek rugalmasak, illetve rugalmatlanok a magyar gyakorlatok elfogadásában.

E kritériumok számszerűsítése sajnos nagyon nehéz, szinte lehetetlen. Az egyetem adta keretek között az AIESEC-bizottság megpróbálta — először 1978-ban — az ennek megfelelő rendszer kidolgozását. A mostani javaslat is alapvetően az előző kettőre épül, alapvető módosítást (részben az idő rövidsége miatt is) nem jelent, csak a gyakorlati tapasztalatok által feltárt hibákon próbál némileg javítani.

A PONTRENDSZER

Összesen: 103 pont,
a) szakmai munka 54 pont,
b) társadalmi aktivitás 20 pont,
c) idegen nyelven való beszélgetés 14 pont,
d) nyelvtudás 15 pont.

SAKMAI PONTSZÁM 2 területről tevődik össze:

— TDK-munka, versenyző-dolgozatok. Minden felolvasott TDK 8 pontot ér. Az I. helyezett 12 pontot, a II. helyezett 11-et, a III. 10-et kap. A TDK-dolgozatok közül maximum kettőt veszünk figyelembe. Előadásra került tanulmányi versenyző-dolgozatokért 2 pontot, I. helyezett 5 pont, II. 4 pontot, III. 3 pontot ér. Beadásukat a tanszéken kell igazoltatni.

— Az átlag pontozása nem változik. Az utolsó 4 félév figyelembevételével degresszíven nőnek a pontok. Maximum 20 pont érhető el.

IDEGEN NYELVEN való beszélgetés.

A választott idegen nyelven való tárgyalás egyrészt a nyelvtudás ellenőrzésére, másrészt a jelentkezésről való tájékozódásra szolgál. (Rátermettség, kontaktusteremtés az adott nyelven, szakmai érdeklődés, stb.)

Mivel ez az a pont, ahol az

AIESEC-gyakorlat szempontjából nagyon fontos tényezők közvetlenül mérhetők, itt 14 pont érhető el. Idén nagyon odafigyelünk a különböző nyelveken való meghallgatás követelményszintjének azonosítására.

TÁRSADALMI AKTIVITÁS

Ez a kritérium szintén két részből tevődik össze:

— csoport-vélemény a hallgatóról közösségi, emberi magatartása alapján. A csoport ezzel kapcsolatos gyűlésén a felelősségteljes mérlegelés biztosítása érdekében az AIESEC egy képviselője részt vesz. Maximálisan adható: 4 pont.

— csoporton kívüli társadalmi tevékenység: szakvezetési munka (SG, instruktorok, építőtábori, marxista diákakadémia, érdekvédelmi, téli népművelési gyakorlat, polképzési biz., nemzetközi kapcs., AIESEC), klub, „Közgazdász”, szakkollégium.

Bármelyikben végzett munka maximum 8 pontot ér. Legfeljebb két helyen végzett munka pontozható. A komolyan vett, differenciált értékelés érdekében a pontszámáról döntő gyűlésen az AIESEC egy képviselője részt vesz. Az AIESEC pontszámokról döntő gyűlésen a KISZ-bizottság egy képviselője lesz jelen.

A csoport, illetve az azon túli tevékenység pontozásáról döntő gyűlés helyéről és időpontjáról a jelentkezésnek kell az AIESEC-et feltétlenül értesítenie.

NYELVTUDÁS

Értékelése változatlan. Igazoltatása a tanárral történik. Az I. nyelv „very good” (kb. megfelel az eddigi fluentnek) szinten beszélése 10 pontot, „good” (kb. a korábbi fair) 5 pontot, a II. nyelv esetében 5, illetve 2,5 pontot ér.

Nem kevésbé fontos kérdés, hogy kik vehetnek részt a gyakorlaton. Itt a problémát az ötdévesek jelentik elsősor-

ban. A 9 féléves oktatás miatt a múlt évben elég komplikált volt az ötdévesek utjának engedélyezése. Előre decemberben még nem tudják pontosan, mely vállalatnál fognak dolgozni, ugyanakkor a gyakorlat ideje alatt már dolgoznak, az akkori tényleges vállalatuktól kell igazolás, hogy az úthoz hozzájárul. Talvány nyáron merült fel ennek kapcsán probléma.

E kérdéssel megkerdeztem a leginkább érintett kar, a kereskedelmi kar dékánját is. Véleménye szerint mind az egyetem, mind a hallgató szempontjából kedvezőbb, ha a szakmai gyakorlaton szerzett ismereteket a gyakorlatok huzatérve tanulmányaiba be tudja építeni, jobban el tudja mélyíteni. Bár kiemelkedő teljesítményt nyújtó diákok esetén nem tartja kizártnak a kiutazás engedélyezését.

Ami mellette szól, a magasabb szakmai képzettség, jobb felkészültség. Ennek ténye azonban nem egyértelmű, hiszen pontozási rendszer a 3. éve működik, s a keretszáma is viszonylag állandó, így könnyen meglehet, hogy akik harmadévesben saját évfolyam-társakkal, negyedévesben az egy évvel fiatalabbakkal szemben nem kerültek a keretbe, a magasabb évfolyamon közismerten könnyebben elérhető jobb tanulmányi átlag révén ötdévesben kerülnek be.

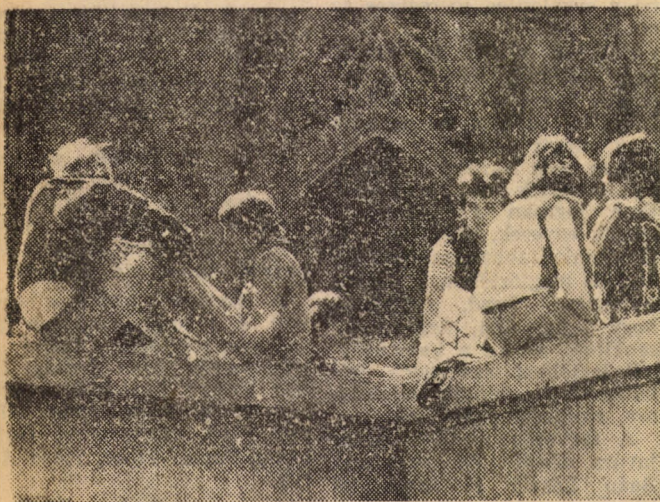
Megoldási javaslatunk éppen ezért az ötdéves kiutazók számának egy adott keretre korlátozása (4–6).

Másodszori kiutazás a KISZ-bizottság tavaly tavaszi határozata alapján idén nem lesz. A feltételeinek tisztázása, az ebben való döntésben új formák keresése tavasszal kerül napirendre.

Az ötdévesek kiutazásáról és a pontrendszer egyéb pontjainak módosításáról várjuk véleményeket!

Magasházi Anikó,

az AIESEC Nemzeti Bizottság cserefelelőse

LAWRENCE R. KLEIN

az év közgazdasági Nobel-díjasa

Az 1980. évi közgazdasági Nobel-emlékdíjat a Svéd Királyi Tudományos Akadémia Lawrence R. Klein egyesült államokbeli tudósra ítélte oda, — az értékelés szerint — „ökonometria konjunktúramodellek felállításáért és a gazdaságpolitikai elemzésben való alkalmazásáért”. Az idén 880 ezer svéd koronával járó díj közgazdászoknak való odaítélése a nagy alapító végrendeletében még nem szerepelt, e szelekcióban 1969 óta adják ki.

Lawrence Robert Klein 1920. szeptember 14-én Omahában, az USA-beli Nebraska államban született. 1944-ben a Massachusetts Institute of Technology-n szerzett dokortudományt. Az ötvenes évek elején Nagy-Britanniába ment, majd visszatért az USA-ba, s 1958 óta a pennsylvaniai egyetemén a híres Wharton School of Economics-on dolgozik.

Klein első jelentős műve a keynesi életmű elemzését tartalmazó „The Keynesian Revolution”, melyet 27 évesen írt (1947-ben jelent meg). Klein e műben Keynes elméletétörténeti helyét, szerepét igyekszik meghatározni, s elméleti kapcsolódásait elemzi. Már ekkor felvázolja egy közéleti politika programját, melynek szükségességét közvetlenül a piacgazdasági rendszer jelentős hiányosságaihoz vezeti le.

Klein jelentős eredményekkel gazdagította a konjunktúra-kutatást. Munkássága kapcsolódik Tinbergen makroökonomiai kutatásához, ökonometria modelljeivel eszközöket kívánt adni a gazdaságpolitikai intézkedések hatásának előrejelzésére. Korai műveiben főként a konjunktúraelemzés módszertani problémáival foglalkozik, majd felismeréseit konjunktúraprognoziskban hasznosítja. Döntő szerepet játszik két kiemelkedő jelen-

tőségű ökonometria modell megalkotásában: az ún. Brookings-SSRC Project és a Wharton ökonometria előrejelzési modell fémjelzik hatvanas évekbeli munkásságát. 1955-ben jelent meg „Az Egyesült Államok ökonometria modellje”, 1961-ben pedig „Az Egyesült Királyság ökonometria modellje” és 1962-ben a „Bevezetés az ökonometria” c. művei (valamennyi angolul).

A Klein-Goldberg modellt az amerikai gazdaság első átfogó, érdemi előrejelzésre alkalmas ökonometria modelljeként tartják számon. Klein hangsúlyozza a kényszerítő tökéletesebb figyelembevételének szükségességét.

1976-ban Klein részt vett Carter gazdaságpolitikai programjának kidolgozásában, majd rövid ideig az elnök gazdasági tanácsadójaként működött, de hamarosan feladta e pozícióját, nem értve egyet az elnök antiinflációs intézkedéseivel.

Klein igazi területe a kutatás, az ökonometria előrejelzés. A világgazdasági összefonódás és kölcsönös egymásrautaltság korában ökonometria modelljei és módszerei fontos hozzájárulást jelentenek ahhoz, hogy a nemzetközi konjunktúra helyzetéről és a nemzetközi kereskedelem várható alakulásáról megbízhatóbb előrejelzések születessenek. Klein jól ismeri és hangsúlyozza az ökonometria előrejelzés határait is. Kifejté, hogy „soha nem tudhatjuk meg, miként fogunk viselkedni az emberek a jövőbeni ismeretlen helyzetekben, de megkíséréljük, hogy a történelem alapján a lehető legmegbízhatóbb előrejelzést adjuk erről az ismeretlen területről”.

Dr. Kőrösi István

Bemutatkozik az új ÉV-titkár

velő szervezetre. Elsődleges célunknak most az egyetemisták megmozgatását, fölrazását tartom.

Az évfolyamunk, bátran állíthatom, hogy igen jó és aktív lehetne, csak szüksége van egy központi vezető magra. Ez idáig úgy gondolom, hogy a tagok az aktív várakozás álláspontjára helyezkedtek, és most rajtunk a sor, először nekünk, vezetőnek kell lépni.

Terveink, elképzeléseink, amiket a KISZ-életben meg szeretnénk valósítani, az egyetemisták és az egyetemi élet szinte minden területére kiterjednek. Ennek egyik fő feltétele a vezetőség és a tagság közötti jó kapcsolat. Ennek érdekében már most, a kezdet kezdetén a csoportok üzenőfüzetéhez hasonló füzetecskéket szeretnénk meghonosítani a KISZ-nél is, amiben mindenki — név nélkül is! — véleményét, kívánságát, óhaját beírhatja.

Elég szerencsétlennek tartom az állami csoportok egy egy KISZ-szervezetbe való kényszerítését. Ennek következtében az egyes csoportok eléggé elszigetelődnek egymástól. Ezen is változtatni szeretnénk, bár tudjuk, hogy nem könnyű feladat, és elődeink is próbálkoztak ezzel. Jogaink ismerete nélkül nem tudjuk azokat tudatosan alkalmazni, ezért tehát meg kell ismertetni ezt tagjainkkal.

A politikai nevelés — ami politikai szervezet lévén legfőbb feladatunk — terén is némi változtatást szeretnénk. A száraz és „kötelező” oktatást felváltva kötetlenebb formára kívánunk áttérni, ahova a diákok önként és szívesen jönnek. Végül néhány szót az új vezetőségről: amit én jó-nak és lelkesnek tartok, elképzeléseik reálisak, megvalósíthatók.

— Nos, a tervek szépek, a vezetőség ambíciózus és mi bizakodóak vagyunk. A megvalósításhoz sok sikert!

Janicsk Tamás

A blokkrendszer értékelése és továbbfejlesztése az egyetemi tanács előtt

Egy hozzászóló az egyetemi tanács elé beterjesztett munkatervről mondta: egész oktatási rendszerünk újragondolását jelenti. S valóban már a tanácskozás második napirendi pontja is ezt pldáztá, amely az alternatív blokkban folyó képzéssel és a további feladatok meghatározásával foglalkozott. Élénk vitát váltott ki a téma a szeptember 29-én lezajlott egyetemi tanácsülésen.

Az alternatív blokkok rendszerét az 1977–78-as tanévben vezettük be a nappali tagozaton, majd a következő tanévben az esti, levelező tagozaton. Az alternatív tárgycsoportok bevezetése — a képzés egyenértékű elemeként — a szakképzésen belül speciális orientáció, a képzést komplexebbé tevő kiegészítő ismeretek oktatásának, az egyéni hallgatói érdeklődés rugalmasabb figyelembe vételének lehetőségét kívánta elősegíteni.

A bevezetés óta eltelt három év tapasztalata alapján mondhatjuk véleményünket a tanács tagjai. A tizenhárom hozzászóló között, voltak szélsőséges megnyilvánulások is:

Tárgyinflációt eredményezett a blokkrendszer. Ez minden, csak nem jó. Az ágazati és funkcionális képzést tovább differenciálja, s alágazati irányultságot jelent.

„Lúzióképzés”

Helyes-e a „csomagterv”? Szükséges a képzési cél tisztázása, ezért javasolták a továbbfejlesztéssel foglalkozó bizottságnak, hogy a blokkrendszer egészét vizsgálva, egyeztetve ezt képzési rendszerünk céljaival.

Más hozzászóló viszont azt kifogásolta, hogy a blokkrendszer a szakosítás elmélyítése irányába megy.

A hozzászólások többsége elismerően nyilatkozott a blokkrendszerrel. Általában elfogadott, jól szolgálja az egyetemi képzést. A blokk többletválasztási lehetősége — mondták — és mint forma, alkalmat nyújt a kitekintésre.

Volt olyan tanácsag is, aki fenntartással fogadta a blokkrendszer bevezetését annak idején. Különösen az egyetemi képzés atomizáltsága készített megdöglésre. De a tapasztalat az ellenkezőjéről győzte meg. „Új színt hozott az oktatásban, a képzés továbbfejlesztését jelentette, a hallgatók választási lehetőségét, a szakosítási rend korlátainak kényszerpályás lazítását biztosította. Más oldalról az ok-

tatókat is arra készítette, hogy kínálattal lépjenek fel. Egyszóval az egész egyetemi életet dinamizálta.”

A blokkrendszerrel készített frásos felmérés, mely az eredményekről és a problémákról számolt be az egyetemi tanácsnak, megállapította, hogy a blokkoknak három különböző típusa rajzolódik ki attól függően, hogy ténylegesen milyen oktatási célt valósítanak meg, milyen funkciót látnak el, illetőleg beépíthetők voltak-e vagy sem egy adott szak képzési rendszerbe: saját, kiegészítő, és „idegen” blokk, létezik a mindennapi szóhasználatban.

„Saját blokk”

Ez a szakhoz kapcsolódó, a szaktekintő tanszék által indított, a szakirányú képzést elmélyítő és kibővítő blokk. Ide tartoznak a legnagyobb létszámban a hallgatók. Emellett a legnagyobb a jelentőség az adott szakkal szervesen össze nem függő, de a szakképzéshez hasznos kiegészítő ismereteket nyújtó blokkokra.

A szak szempontjából „idegen” blokkok választása az elmúlt években szakonként már nem volt számottevő. (Kivéve az áruforgalmi és pénzügyi szakosoknak a szociológiai, a pénzügyi és a külgazdasági szakosok közművelődési blokkra való jelentkezését.)

A hallgatók elégtelen érdeklődése miatt gyakorlatilag nem működnek a társadalmi, gazdasági élet elméleti kérdéseivel foglalkozó blokkok; a politikai filozófia és politikai gazdaságtan blokk, amelyek létjogosultsága, (ha nem is változatlan formában), egyetemünkön nem kérdőjelezhető meg.

A szakonkénti arányokat nézve megállapítható, hogy a nagy létszámú szakokon némileg csökkent, a „kis” szakokon nőtt a szaktanszékek blokkjaira való jelentkezés. A nagy létszámú szakok hallgatói inkább keresik a szakterükhöz közelebb és azt bizonyos irányban kiegészítő ismereteket; illetve egyfajta specializálódásra lehetőséget biztosító blokkokat. A jelentkezéseket az adott szakok oldaláról nézve levonható az a következtetés, hogy a hallgatók, mintegy 85 százaléka marad a szakterületén és választ a szaktárgyhoz kapcsolódó, illetőleg a szakképzést kiegészítő blokkot, sok esetben még a komplexebb képzést biztosító és a később-

biekben igen jól hasznosítható blokkok rovására is.

A munkahelyi, munkaköri követelmények sok esetben nem tükrözik (álláspályázatokban sem) a népgazdaság szerkezetének és fejlettségének megfelelő igényeket. A hallgatók a tényleges gyakorlat alapján ítélik meg az oktatás hatékonyságát és úgy vélik, hogy nagy a kockázata egy, a későbbiekben „be nem váltható” tudás megszerzésének. (Ebben a megközelítésben részben magyarázható az „elméleti” blokkokból való idegenkedés is.)

Az ágazati elvről való teljes lemondás csökkentené a végzett fiatal szakemberek tudásának azonnali felhasználhatóságát. Ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy növekszik a funkcionális feladatok jelentősége: pl. tervező, szervező, pénzügyi vagy munkagazdaságtannal foglalkozó szakemberekre nemcsak ágazati keretben van szükség, tehát összetett képzési célt kell megvalósítani.

Az alternatív képzés egymagában nem szolgálhatja a komplex célkitűzést, sem annak egyik vagy másik összetevőjét, hanem csupán elősegítheti annak megvalósítását. Ezért nem lehet azt mondani, hogy a blokkok célja egyértelműen az ágazati vagy a funkcionális ismeretek közlése, illetőleg elsősorban a komplexitást szolgáló ismeretek biztosítása. Nem lehet minden blokkra érvényes képzési cél meghatározni és ebből eredően a megvalósítás módjára sem lehet általános érvényű szabályokat meghatározni.

A blokkrendszer jelenlegi problémáinak felszámolására (egyes blokkok kedvezőtlenül alakuló helyzetének javítására) és a továbblépésre csak a blokkok komplex, mindenirányú vizsgálata alapján született differenciált megoldások lehetnek célszerűek.

A blokk vizsgálata során egyöntetűen kifejezésre jutott az az álláspont, hogy a blokk-képzés igen

sok pozitív eredményt

hozott. A kiscsoportos foglalkozások lehetővé tették a hallgatókkal való közvetlen kapcsolat kialakítását. Ösztönzően hatott mind az oktatói munkára, mind a hallgatók tanulmányi munkájára (ha az nem is vonatkoztható a hallgatók teljes körére). Előrelépés történt a tanszékek közötti együttműködés területén, esetenként széles körű munkamegosztás jött létre egyes blokkok oktatásában, amit a jövőben is erősíteni kell.

A problémák között vetették fel többek között a szakközgazdász képzés és a blokkok anyagának elég jelentős átfedését, melyre a továbbfejlesztéssel foglalkozó bizottság figyelmét külön is felhívták. Javasolták továbbá, hogy bizonyos blokkoknál, ahol sok a tárgy (6–7) törekedni kell arra, hogy 5 tárgynál több ne legyen. Foglalkozni kell ezenkívül a követelményrendszer egységesítésére és feltétlenül javításra szoruló hallgatók tájékoztatására arról, hogy mi is van egy-egy blokkban, a blokkban való részvétel milyen konzekvenciákkal jár.

Mind az írásos anyag, mind a hozzászólások kérdéssé tették a blokkválasztás teljes szabadságát. Célszerű-e megadni a választás lehetőségét a gyenge eredményt produkáló hallgatóknak? A beszámoló kimondja: korlátozzuk-e a blokkválasztásban a gyenge eredményt elév hallgatókat, abból a célból, hogy alapvető szaktárgyaik elsajátítására használják idejüket és energiájukat — és ennek megfelelően szakklokkot vegyenek fel. Egyéni elbírálat alapján

törekedni kell arra, hogy ne a megalapozatlan indítékok alapján a szakról

„disszidáló” hallgatók

hanem a valóban komoly érdeklődésűek foglalkozhassanak egy-egy szűkebb, illetőleg a szaktól távolieső területtel, annak elméleti és gyakorlati vonatkozásaival.

Többben a felszólalásukban a választás szabad lehetőségének biztosítását pártfogolták, hiszen a választás a rendszer lényege.

A szakképzés eredményessége érdekében, a szakismertetek elsajátításának biztosítására javasolt, hogy a szakképzés körébe tartozó témák közül kerüljön ki, ami természetesen nemcsak a szaktekintő tanszékek által meghirdetett témákat öleli fel. A blokkválasztás, az alternatív képzés céljának megfelelően ennél szélesebb körben történhet, így módosít ad a szaktól távolieső és az általános tanulóanyagára is. A hallgató dönti el arról, hogy szakterületén gyarapítja-e ismereteit és szerez nagyobb jártasságot, vagy egy, a szakhoz kapcsolódó szűkebb területen törekedik speciálisabb ismeretek megszerzésére, illetőleg egy szakokhoz nem kötődő blokk keretében elsajátítható ismeretekkel egészíti ki felkészültségét.

A blokk-képzés értékelésénél általánosan felvetődött a blokk, a szakszeminárium, szakdolgozat összehangjának kérdése is, melyet szintén a továbbfejlesztő bizottság figyelmébe ajánlottak.

Végezetül az egyetemi tanács elfogadta a vita során felvetődött és az írásban beterjesztett javaslatokat. Többek közt elfogadta, hogy rendszeressé kell tenni a tárgyprogramok felülvizsgálatát és az alapképzéssel való összehangolását; egyes blokkok esetében nagyobb mértékben kell biztosítani a blokkon belüli tárgyak helyettesíthetőségét, illetőleg a belső alternációt; folyamatosan újra kell értékelni a blokkok és a szakképzés közötti kapcsolatrendszerét; meg kell vizsgálni, hogy a jelenlegi 4–4 óra órakeret az utolsó félév tehermentesítése és a szakszeminárium tevékenység érdekében 4–6–4 órára célszerű-e módosítani. A szabad blokkválasztás elvét megtartva elő kell segíteni a megalapozott választást. A levelező tagozaton a blokk-képzés megszűnik és a rendelkezésre álló órakeretben a szakképzést elmélyítő alternatív tárgyak felvételének lehetőségét biztosítják.

A számonkérés

az általános érvényű beszámoló — záróvizsgarendszert megszüntetnek és azt a különböző számonkérési formák racionális kombinálásával pótolják a jövőben. Ott ahol a kiscsoportos forma és a gyakorlati jelleg ezt megengedi, félévenként gyakorlati jegyet kell alkalmazni. Továbbra is javasolt a beszámoló külön-böző formája; a félév elfogadására aláírást is lehet alkalmazni. Noha nagymértékben nem javasolt, esetenként a kollokvium is alkalmazható. Komplex záróvizsgát ott lehet alkalmazni, ahol az egyik tárgy lényegében alapozza, vagy szintetizálja a blokkismeret anyagát.

Az eltelt három év tapasztalati alapján is — bár ez igen rövid időszak a végleges értékeléshez — megállapítható, hogy ez a forma alkalmas arra, hogy beépüljön képzési rendszerünkbe és annak szerves részét alkossa.

Már a végéhez közeledett a III. éveseknek tartott nemzetközi kapcsolatok története előadás, amikor előadónk Juhász Gyula professzor említést tett egy nemrégiben Hollandiában lezajlott nyugaton élő magyarok által szervezett konferenciáról, ahol ő, mint az óhaza képviselője vett részt. Már akkor elhatároztam, hogy megkérem tájékozottan a konferenciáról.

— *Hogyan került sor a konferencia megszervezésére?*

— A kérdést helyesbítenem kell, mert nem konferencián, hanem a nyugaton élő magyarok egy részét tömörítő Mikes Kelemen Kör által szervezett tanulmányi napokon vettem részt Berend T. Ivánnal együtt. A hollandiai Mikes Kelemen Kör már több mint egy évtizede minden évben tart az ideihöz hasonló tanulmányi napokat, amelyek mindig más kulturális, vagy történelmi témával foglalkoznak.

— *Az időn — gondolom — történelmi témák kerültek napirendre.*

— A magyar történelem egyik sorsfordulójával, pontosabban az 1945–48-ig tartó időszakról foglalkoztunk. Eh-

hez kapcsolódott a tanulmányi napok címe „Önarcképünk, sorsunk tükrében”. A „Minden elfoglaltság nélkül” alcím pedig a szervezők által megvalósítani kívánt viták, beszélgetések hangulatára utalt. Előadóként ennek érdekében elsősorban neves történészeket, kritikusokat, irodalomtörténészeket hívtak meg. Kisebbszámú azonban részt vettek egykori politikusok, vagy más nevezetes személyek is.

— *Kiemelne néhány nagy nevet a nyugati résztvevők sorából?*

— Jelen volt és előadást tartott Kovács Imre, a Nemzeti Párt volt főtitkára a „Néma forradalom” című híres szociográfia szerzője. Szintén az USA-ból érkezett Deák István a New York-i Columbia egyetem professzora a Kossuthról írt nemrég megjelent monográfia szerzője. Előadást tartott még Cs. Szabó László, a több mint 30 éve Londonban élő neves író. Londonból jött még Határ Győző és Péter László is.

— *Melyek voltak a legizgalmasabb, legnagyobb vitát kiváltó előadások?*

— Minden előadást hozzászólások és kiegészítések özo-

Önarcképünk

ne követett. Különösen nagy visszhangot váltott ki Berend professzor előadása, amely a stabilizáció gazdasági oldalával foglalkozott. A siker azonban rejtett, hogy az előadásban néhány újjáépítéssel és információval kapcsolatos közhiedelmet döntött meg. Nagyon érdekes volt Kovács Imre „Egy kísérlet kudarcra” című előadása, amely a felszabadulás előtörténetéről szól. Cs. Szabó László az akkori Magyar Irodalmi életéről beszélt. Deák István a korszak nemzetközi helyzetéről tartott előadást. Péter László pedig azt elemzte, hogy miért éppen az, az Elbánál szakadt ketté Európa.

— *Hallhatnánk egy kicsit bővebben a professzor úr előadásáról?*

— Előadásom címe „Társadalmi változások és a társadalmi közérzet a koalíciós években Magyarországon” volt. Azt próbáltam megérteni a hallgatósággal, hogy már

maga a háború, különösen annak utolsó esztendeje olyan döntő társadalmi változásokat okozott, amelyek alapvetően megváltoztatták az uralkodó osztályok hatalmát. A magyar burzsoázia gazdasági hatalmában és létében a döntő változás a német megszállás után következett be a zsidó deportálásokkal. A magyar finánc-tőke reprezentánsainak egy része az SS tranzakciókkal kényszerült az ország elhagyására, mások, mint például Goldberger Leo, koncentrációs táborban halt meg. A középburzsoázia és a kispolgárság is, kiheverhetetlen veszteséget szenvedett a deportálások következtében.

A felszabadító harcok következménye volt a régi államhatalom összeomlása, amely egyben azt is jelentette, hogy az uralkodó elit, az államgépezet, a fegyveres testületek stb. vezetői döntő többségükben elhagyták az országot a harcok befejezése előtt.

A továbbiakban a közérzet mérhetőségének problémájával foglalkoztam. Beszéltem a földosztásról és más demokratikus változásokról fakadó jó közérzetről és az emberek többségének felszabadult, optimista hangulatáról. Nem hallgattam el a korszak konfliktusait sem, mint pl. az 1945 után fellángoló antiszemitizmust. Kitértem többek között a magyar nemzetiség Csehszlovákiából való és a svábok Magyarországból való kitelepítésére is, amelynek jelentős közérzet befolyásoló szerepe volt.

— *Itthon mikor lesz hallható ez a vázlataiban is érdekes előadás?*

— Az előadás inkább olvasható lesz. Valószínűleg a Történelmi Szemlében fogom közzétenni.

— *A konferencián kívül milyen más lehetőség van a külföldön élő magyar történelmszellemekkel, írőkkel való kapcsolatot ápolására?*

— Azt hiszem elég sok lehetőség van erre. Hadd emlékezzek egy nemrég idehaza lezajlott konferenciára, amelyet Széchenyi Hitel című könyvének újbóli megjelenése alkalmából tartottak, és amin több külföldi magyar tudós

mellett Lord Káldor is részt vett. A Mikes Kelemen Körhöz hasonló összejövetelekről pillanatnyilag nem tudok. De nagyon hasznosnak tartom, hogy külföldön élő magyarok járnak haza, kutatnak és előadásokat tartanak. A hazai kollégák is gyakran járnak előadásokat tartani a nyugati egyetemeken kelet-európai tanszékei meghívásának eleget téve.

— *A konferencia jelmondata „Minden elfoglaltság nélkül” volt. Mennyiben sikerült ennek eleget tenni?*

— Egy-két kivételtől eltekintve nyugodtan mondhatom, hogy sikerült elfoglaltanul viktorkozni. Minket az óhaza képviselőit nem fogadtak ellenségesen, előadásainkat sem nézték abszolút elutasító szemszögből. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint a kongresszus utolsó napján tartott kerekasztal-beszélgetés. Az emigrációs kérésére azt vitattuk meg, hogy mennyiben lehet forradalomnak tekinteni az 1945-ös fordulatot. Részben a mi érdemünk, hogy a vitában résztvevők úgy foglaltak állást, hogy Magyarországon az 1945-ben bekövetkezett változás forradalmi változás volt. Stark Tamás

Gondolatok a gazdaságról

Az elmúlt két számban Gervai Pál és Pásztor Miklós fejtegette ki gondolatait, kétélyeit a gazdaság és a politika kapcsán. Ehhez a vitához én mint közgazdász, sőt sokszor még szűkebb értelemben, mint pénzügyekkel foglalkozó közgazdász szeretnék kapcsolódni, felmerült kételyeimnek, véleményemnek hangot adni.

1. Érzésem szerint Gervai Pál cikkében elragaszkodott mai gazdasági, társadalmi valóságunktól. Vágyait, hosszú távra szóló elképzeléseit fejtí ki, amelyekkel nem tudjuk, hogy egyetérthetünk-e, hiszen Pásztor Miklós is írja — Gervai álláspontja fogalmilag ingadozó. Hosszú távú elképzeléseink, távlati céljaink tisztázása, az e fölötti vita szükséges, de ezeknek a napi politikai, gazdasági cselekvés színterére hozása veszélyes, mert így mai feladatunk tűntetjük fel a jövőbenit.

2. Gervai hangsúlyozza az állami tulajdon fontosságát. Valóban arra kell törekednünk, hogy minél jobban kiteljesedjen az állami — illetve helyesebben mondván az össznépi! — tulajdon. Ez a jövő útja. Mai problémáink — az érdekek ütköztetésének a tulajdonosi szemléletnek a hiánya — azonban arra hívja fel a figyelmet: nem biztos, hogy az össznépi tulajdon mai megjelenési formája a leghatékonyabb. Ma legjobb vállalatunknál is csak manageri szemlélettel (erről is csak a vezetésnél) beszélhetünk, nem tulajdonosiról. Ez viszont akár a struktúra konzerválását is eredményezheti, hiszen a manager az adott tevékenység fejlesztésében érdekelt, szemben a tulajdonossal, mely a tőke minél hatékonyabb felhasználásában. Nekünk ma azokat a formákat és mozgásmintákat kell keresnünk, melyek ez utóbbit segítik érvényesíteni.

Gervai egy szót sem szól a másik tulajdonformáról. Pedig napjainkban a hatékonyság, a piachoz való rugalmas

alkalmazkodás szempontjából — nem utolsósorban a tulajdonosi kötődés miatt is — a szövetkezeti forma az ösztönzőbb.

Gervai írásából azt is levezethetjük következtetéseinket, hogy a kisárutermelés, a kereskedelem, a különféle gébin formák kiterjesztésére tett mai lépéseink egyértelmű visszafordulások, legjobb esetben is csak taktika. Ezzel viszont taktikának tekinthetnénk a NEP-et is, pedig ez is, az is nem taktika, hanem felismert szükségesség. Nekünk alapvető feladatunk a fogyasztó igényeinek a lehetőségekhez mérten minél teljesebb kielégítése. Ezt pedig nem az aranytojást tojó tyúk meséjével kell tennünk. A fejlődést lehet is, kell is gyorsítani, azonban ennek mikéntjét mindig alaposan meg kell fontolni.

3. Igaza van Gervainak, hogy a bank ne a költségvetés finanszírozza és vállalkozásként (is) működjék. Azonban legfőbb finanszírozási elképzeléséhez, hogy a költségvetés az egész gazdaságot finanszírozza vállalkozásként ugyanazok a kérdőjelek ragadnak, melyeket Pásztor Miklós tett a stratégiai tervezés Gervai-féle felvetéséhez. Nem világos, hogy mi fogja biztosítani Gervai elgondolásának különbözőségét a költségvetés jelenlegi finanszírozási gyakorlatáról, mely a struktúra konzerválódását, a hatékonytalan munka elfedését segítette elő dotációval. Kik, milyen kör — netán elit — fog dönteni vállalkozásként az egész gazdaságról? Hogyan fog eljutni hozzájuk a vevő értéktétele? (Ha egyáltalán kíváncsiak erre.)

A jelen sokat hangoztatott feladata a struktúráváltás. Mégsem hallottunk — szerencsére — kategorikus kinyilatkoztatásokat arról, hogy milyennek kéne is lennie a magyar gazdaság jelen, vagy jövőbeni struktúrájának. A struktúráváltás feladatát a közvetlenül piacon levő, azt

érzékelő és értékelő egyre növekvő felelős önállósággal rendelkező vállalatoknak kell megtenniük. Természetesen központi segítséggel és ráhatással is, de mégiscsak nekik.

Az MSZMP KB október 16-i ülése is hangsúlyozta, hogy a vállalatok eredményesebb működését, versenyképességük növelését a változó feltételekhez való alkalmazkodást kell elősegítenünk — többek között — a vállalati önállóság növelésével, a szervezeti, a külső és belső irányítás és ösztönzési rendszer szakadatlan korszerűsítésével. Ezt kell támogatnia és finanszírozási oldalról elősegítenie a költségvetésnek is.

A költségvetésnek megvan a maga finanszírozó szerepe — a nonprofit vállalatok és a társadalmi közös fogyasztás finanszírozásán túl — a vállalati szférában is. A hatékony termelés megvalósítani tudó és kívánó vállalatok gyors fejlődését kell biztosítani a költségvetésnek, tökéjuttatásaival. Azonban a költségvetés vállalati-finanszírozó tevékenysége nem szakadhat el a banki finanszírozástól. Nem csupán összehasonlíthatóvá kell tennünk a különböző forrásokból táplálkozó beruházásokat, hanem versenyeztetnünk is kell őket. Ez azt is jelenti, hogy nem kell feltétlenül a költségvetés által támogatott beruházás győzelmét biztosítanunk. Nekünk egy egységes, a fogyasztó értéktételére figyelő vállalati fejlődést biztosító finanszírozási rendszert kell teremtenünk, melyben helye és szerepe van és lesz a banknak és a költségvetésnek is. (Erről szól majd részletesebben Surányi György cikke a Pénzügyi Szemle 1980/11. számában.)

Gervai Pál írása gondolatokat, de kételyeket is ébreszt, mert megfogalmazásai nem tiszták, nem sejtjük, hogy miként jelennek mögötte. A jövőről vagy a máról?

Király István

Történelem és alternatívák — felúton

Október 17-én pénteken este 7 órakor, a kedvezőtlen időpont ellenére is körülbelül 70 ember várta a Szakkollégiumban nagy érdeklődéssel Ancsel Éva filozófus előadását, amit a történelmi alternatívákról tartott.

Mondanivalójának merészsége, lebilincselő stílusa valószínűleg elbűvölte a hallgatókat. Ki hitte volna, hogy az Internacionálé a munkaszta-ly nemzetközi irányítója sorában ideológiai tévedés is megbújik? ... a múltat végképp eltörölni! ugyanis lehetetlen. A múlt nem múlik el véglegesen és nyomtalanul. Epp ellenkezőleg. Nagyon is eleven kényszerként él mindenkori jelenünkben. A múlt eltörölése voluntarista illúzió, amely idegen a marxizmustól és annak Európa ideológiai anyanyelvére, a kereszténységre történő lefordítása során, az eszme terjedésének és egyben vulgarizálódásának folyamatában került bele. Messianisztikus vonás ez, amely azon a hiten alapszik, hogy az egyszeri forradalmi aktus elérheti a földi megváltást.

A múlt meghatározó szerepének alul-, és a subjektív aktivitás lehetőségeinek túlbecsülése nyilvánul meg abban az eredete szerint platonai gondolatmenetben, amely szerint a valóságnak meg kell felelnie az ő eszméi képének, tehát a szocializmus valósága a marxista ideológiának való meg-nem-felelés talajáról bírálható.

A Veres Pálné utcai Seneca-dívat kapcsán a szocializmusról mondott erkölcsi, morális alakú ítéleteket is helytelenítette az előadó mondván, a társadalmi makrostruktúrák történelmi átalakulása kevésbé és időben csak hosszabb távon érezteti hatását az interperszonális kapcsolatokban.

A voluntarista közelítésmód következménye a kudarc és

az azt követő kiábrándulás, illetve az ebből az állapotból sarjadt nézetek, amelyek dialektikus ellentétjét képezik a fentieknek. Közös lényegük, hogy a történelmet olyan fátumként értelmezik, amelyben a múlt egyértelműen és változatlanul meghatározza a jelent.

A szocializmus személyi kultusz időszakát jellemezte a „szabadság egyenlő felismert szükségesség” tétel, s az ehhez szervesen tartozó politikai gyakorlat, amikor is emberek szűk csoportja monopolizálta a politikai döntések jogát, s a társadalom óriási többsége számára, valóban csak a szabadságnak e hegeli értelemben vett dimenziója nyílt meg. A tétel elméletileg ideálta jellegű szemléletes hasonlattal leplezte le Ancsel Éva. (Ha megkötöznék, de azt gondolod, hogy ez szükségszerű, akkor ez a gondolat már szabaddá is tesz a kötelekezt.)

A múlt végzettszerű felfogása, a célorientált cselekvés lehetetlenségének elfogadása tükröződik a tények öncélú tiszteltetésében, a pozitívista jelenbe-ragadásban. A két ellenpólus szintézise és meghaladásaként a szocializmus mozgalom jellegét hangsúlyozta az előadó, ami a múlt örökségének és korlátainak figyelembevételét kívánja meg, de teret biztosít a céltételező, jövőt alakító cselekvés számára is. Amikor a múlt ballasztját cipelő ember és társadalom nekifeszül a jövő céljai megvalósításának, feltárulnak előtte az alternatívák, a választás lehetőségének és kényszerének helyzetébe kerül. Ez az ember egyike fontos „differencia specifica”-ja. Ezt felismerve ma már politikai gyakorlatunkban meghaladtuk a „szabadság egyenlő felismert szükségesszerűség” idealista tételét, amely a „Mi a teendő?” lenini kérdésének monopolizálásán alapul. Ma már mindenki felle-

heti ezt a kérdést (magának?) és részt vehet a jövő útjának kialakításában, itt azonban egy emberöltő hosszúságával mérve csak nagyon lassan kullogunk előre, lévén a történelemnek más az időmérteke.

A szocializmus átmeneti társadalom a kommunizmus felé, ezért az előttünk álló alternatíva: a kommunizmus, és a rossz (kapitalista?) utak.

A színvonalas előadás ellenére az utána következő vita felvetett néhány kérdést, amely megválaszolatlanul maradt.

Vajon a kommunizmus felé vezető úton levő átmeneti állomásnak tekinthetjük-e társadalmunkat, amíg a kommunizmus nem következett be? A jelen helyzetben értelmes-e egyáltalán a kommunizmusról, mint alternatíváról beszélni? Vagy inkább a szocializmuson belüli alternatívákról kellene gondoskodnunk?

Mennyiben tekinthető politikai gyakorlatunkban meghaladottnak a „szabadság egyenlő felismert szükségesszerűség” tétel idealizmusa, amikor például a vállalati tervek elkészülte után bocsátják társadalmi vitára a tervezés irányelveit?

Valóban szembenállnak egymással a hatékonyan követelményei és a szocializmus vívmányai?

Platonista-moralizáló-e az előadó kategóriái használva az az állítás mely szerint a szocializmusban nem engedhető meg a munkanélküliség, mert a létbizonytalanság növelésén keresztül a szervilizmus fokozná?

A nyitott kérdések továbbgondolásra sarkallnak, néhol az előadás gondolatmenetének belső ellentmondásait világítgatnak erre rá (például az utolsó), de ezzel együtt úgy vélem, érdekes és tanulságos estét töltöttünk Ancsel Éva társaságában e szakkollégiumi előadáson.

Csomós József

A leninizmus ma

Cikkek az Egyetemi Szemléből

Egyetemünk ideológiai tanszékei tudományos konferenciát rendeztek Lenin születésének 110. évfordulójára. Az április 16-i emlékülés vitaindító referátumait közölte rövidtve az Egyetemi Szemle 3. száma.

Barla Szabó Ödön: „Lenin a szocialista gazdálkodásról” címmel tartott előadást, amelyben a leglényegesebb kérdéseket a lenini művek és eszmék mai értelmezése. Ez nem független a sztálini korszak örökségétől, hiszen „...ma még sok vonatkozásban elméletileg tisztázatlan a leninizmus viszonya Sztálin eszmei-politikai-gyakorlati örökségéhez”. Annál is inkább, mivel a sztálini elmélet és gyakorlat Leninre hivatkozva épül fel, még akkor is, amikor az antileninistának bélyegzett és korábban elméletileg cáfolt, Preobrezsenszkij és más teoretikusok koncepciói beépülnek a sztálini rendszerbe.

De mik a mai értelmezési problémák? „...rossz hagyományok, szokások gátolják

Lenin eszméi örökségének elsajátítását. Ennek egyik legelismeretebb formája, a Lenin műveire, egyes megállapításaira való hivatkozás időtől, tértől, konkrét összefüggéseitől függetlenül. Az absztrakt, formális citatolási gyakorlat következtében, sokszor homlokegyenest ellenkező tételek igazodására Leninre hivatkoznak.” Ezt a problémát még Lenin „állítólagos” (!) pragmatizmusa is növeli, Leninnek „Szovjetországot politikai, gazdasági valósága tényiből kiindulva, azok legkisebb változásait figyelve kellett kutatnia a szocializmus ügyét, legjobban szolgáló intézkedések, rendszabályok alkalmazhatóságát. Ilyen körülmények között végleges, letisztult, minden vonatkozásban konzisztens közgazdasági elméleti megalkotásra nem nyílt lehetőség... éppen Lenin idevé a szocialista gazdálkodásra vonatkozó felfogását ismertette a legnagyobb körültekintéssel kell eljárni.”

Mindezek után érthetetlennek tűnik, miért

tér vissza a szerző arra az álláspontra, amit eddig bíralt: „Ma több szocialista országban, köztük hazánkban, előtérbe került a gazdaságirányítás szervezetének tökéletesítése, az intézmény és a döntési rendszer korszerűsítése, éppen ezért elsőrendű fontosságúak Lenin erre vonatkozó elképzelései.”

A másik cikk (előadás) — Gondi József: „Néhány gondolat a leninizmusról” — is felvet néhány vitatható kérdést.

Fellép az olyan „szaporodó” jelenségekkel szemben, amelyek a leninizmust úgy mondják, „korlátozzák”. Tételeit nem tartják érvényesnek az állammonopol-kapitalizmus időszakára, illetve más alternatívákat is felválnak; „...a fejlett termelőerőkkel rendelkező tőkés országokban végbemenő változások, új jelenségek következtében már a kapitalizmus méhében több mozgolódik, mint az új szocialista társadalom magzata, hogy mindezek következtében... az egész tőkés állam gépezet olyan mértékben demokratizálható, hogy a szocialista társadalom építésére alkalmas eszközzé válhat anélkül, hogy bármiféle forradalmi erőszakra lenne szükség. Nem lesz szükség tehát a szocializmus építésének elkezdéséhez, a munkaszta-ly kizárólagos hatalmára, a proletárdiktatúrára sem. Olyan hatalmat akarnak, amelyben a kis-

és középtőke, a munkaszta-ly politikailag pártokba szerveződve, egymással versengve, lényeges súlyuknak arányában vesznek majd részt, amelyben a munkaszta-lynak, pártjának — mindenféle erőszak, diktatúra nélkül — nap mint nap el kell nyernie vezető szerepét, élcsapat jellegét. Mindezekből következik — számukra alapjaiban nem érvényes a leninizmus ezekben a kérdésekben.”

De miért kell az államot, mint egy monolit egységet valamelyik osztály kizárólagos eszközének tekinteni? Hiszen a hatalom struktúráját, s ma már olyan társadalmi mechanizmusok alakultak ki, amelyek korlátozzák a kizsákmányolást, s nagy szerepük van a társadalmi termelés irányításában. Az állammonopol-kapitalizmus viszonyai lényegi változásokat jelentenek (attól függetlenül, hogy külön szakasz-e, vagy a monopolkapitalizmus része) az állam érdekérvényesítési eszközeiként való felhasználásában — éppen a társadalom nem monopolista rétegei és osztályai számára —, s a társadalmi újratermelés szabályozásában. Az államnak és egyéb hatalmi eszközöknek a felhasználása és a befolyás növelése a célja a nyugat-európai kommunizmusnak, de talán természetes, hogy nem feltétlen cél megteremtene a társadalom nagy tömegei, széles rétegei ellenére a kizárólagos hatalmat, a proletárdiktatúrát.

Új vezető a szociológia tanszék élén

Beszélgetés Gazsó Ferenc kandidátussal

— Először arra kérem, beszéljen röviden eddigi pályafutásáról, arról milyen érzésekkel jött a közgazdasági egyetemre. Milyen elképzelései vannak a szociológia oktatásának javítására egyetemünkön, s milyennek látja a tanszék erejét ezekhez a tervekhez?

— Én kutatómunkát végzek a 60-as évek eleje óta, azóta, amióta Magyarországon a szociológiai kutatás lehetővé vált. Több mint tíz évet töltöttem el a Társadalomtudományi Intézetben, ahol az ifjúságkutató osztály munkáját vezetem. Azért vállaltam el a közgazdasági egyetemen egy szociológiai tanszék kialakításának feladatát, mert úgy gondolom, hogy a szociológia műveléséhez nagyon erős közgazdasági ismeretek is kellenek, s szerintem Magyarországon nagyon nagy szükség lenne az ilyen jellegű szociológiai szakképzés kialakítására. A feladat jelentősége ragadott meg, ezért vállaltam a megbízatást. Egy alakulóban levő tanszéket találtam itt, ahol sajnos néhány évig a vezetés megoldatlansága és egyéb okok miatt a tanszékben rejlő lehetőségeket nem használták ki optimálisan, de ahogy látom, kollégáim nagy elkötelezettséggel és ambícióval munkálkodnak azon, hogy kifejleszék itt egy szociológiai szakképzés bázisát. Úgy vélem, hogy a kiindulópontokhoz a személyi garanciák nagyjában és egészében adottak, illetve fejleszthetők.

— Vannak-e már terveik a szociológiai képzés bővítésére egyetemünkön?

— Előzetes elképzelésünk az, hogy ezt a szakképzést a közgazdasági egyetem általános képzési folyamatába illesszük. Úgy gondoljuk, hogy egy-egy szak profiljával kellene egyesíteni a szociológiai képzést, gondolok itt pl. a tervgazdász- és szociológus-képzés valamiféle egyesítésére. Bizonyos kapcsolódási pontot látok a tanári képzés esetében is. Nincs teljes áttekintésem arról, hogy az ipar, vagy a pénzügy szakhoz hogyan volna kapcsolható a szociológiai képzés, ez attól is függ, e szakok mennyire tekintik fontosnak, hogy a hallgatóik szociológia kurzusokat hallgathassanak. Úgy tűnik, ez az elképzelés néhány szakra vonatkozóan megoldható az egyetem jelenlegi szervezeti és oktatási struktúrájában. Ez tehát azt jelenti, hogy a társadalmi igényeket is figyelembe véve, egy viszonylag kis létszámú szociológiaszak főlátásáról gondolkodunk csak ebben a pillanatban. De nemcsak a szakképzést tartjuk fontosnak, hanem azt is, hogy a szociológia az egyetem általános oktatásába jobban illeszkedjék, mint eddig. Úgy tűnik, ez található a hallgatók igényeivel, bennük erős érdeklődés van a szociológiai tudomány, a szociológiai vizsgálatok eredményei iránt.

— Bizonyára szerepe van ebben annak is, hogy mostanában a fo-

lyóiratokban gyakoribbak a gazdasági, vagy gazdasági kérdésekre visszavezethető problémákat vizsgáló szociológiai írások.

— A szociológia a társadalmi valóságról elég sokat mond ma már, sok jelenségkörhöz tud érdemben hozzájárulni és új összefüggéseket is foltár, ez csak növeli az érdeklődést. De ettől az aktualitástól függetlenül egy komolyabb közgazdasági és társadalomtudományi műveltségre törekvő ember ismeretköréből a szociológiai ismeretanyag sem hiányozhat, és ez a felismerés általánosan mondható ma már.

— Kutatásaiban foglalkozik a társadalmi helyzetek különbözőségeiből adódó esélykülönbségekkel, azzal, hogy az iskola hogyan és mennyiben képes ezt csökkenteni. Egy 1974-es cikkében közli egy Franciaországra vonatkozó adatot: eszerint ott egy értelmiségi családból származó fiatalnak nyolcvan-szor nagyobb az esélye egyetemtanulmányokra, mint egy mezőgazdasági bér munkás gyermekeknek, s negyvenszer annyit, mint egy munkás fiának. Milyen adatokkal jellemezhető a mai magyar helyzet?

— A magyar társadalmi szerkezet ennél sokkal nyitottabb. A felszabadulás előtt 500:1 volt az esélye egy értelmiségi gyereknek az értelmiségié válásra egy paraszt fiával szemben. Ma egy alacsony iskolázottságú, mondjuk segédmunkás gyermekeknek hússzor kisebb az esélye, hogy értelmiségi legyen, mint egy értelmiségi családba tartozó társának, de a szakmunkás családok gyermekeinek már csak egyötöd az esélyszorzója.

Ide tartozik azonban az is, hogy igen magas, 50 százalék körüli az értelmiségből kilépők aránya. Ha figyelembe vesszük a kibocsátó és a befogadó rétegek nagyságbeli különbségeit, úgy tűnik, hogy ez a hetvenes évek elején kialakult helyzet belátható időn belül nem fog lényegesen változni.

— Miben nyilvánul meg ma a hátrányos helyzet, s mennyiben csökkenthető ez?

— A hátrányos helyzet bizonyos mozzanatait jól kitapinthatók, ilyen pl. a nyelvi kommunikációs készség szintje. Kísérletekkel igazolt, hogy ez a hátrány megkülönböztetés nélkül nyelvi felzárkóztató kurzusokkal jórészt leküzdhető. A motivációk differenciáltsága már nehezebben kezelhető. Ahol a családi környezet kevésbé ösztönöz a tanulásra, ott az ismeretek elsajátításának motivációja meggyengül vagy kiesik. Ennek ellensúlyozására is vannak már pedagógiai lehetőségek.

Bizonyos hogy a művelődési hátrányok leküzdésében az iskola a mainál sokkal többet tudna tenni. Véglegesen fől számolni azonban nem képes e különbségeket, s azt se tudja megakadályozni, hogy ezek az iskola keretében részlegesen újratermelődjenek. A hátrányok forrásait közé vonása realisztikus feladat az iskolarendszer közvetítésével. Sajnos a mai iskola nem multifunkcionális intézmény, a gyerekek igényeiből, szükségleteiből borzasztó keveset tud kielégíteni, és akiknek más külső ösztönzőjük nincs a tanulásra, azok kifelé fordulnak az iskolából. Nem kényszerülnek komoly erőfeszítésre, ezért megszokják azt, hogy messze a lehetőségeik alatt teljesítenek, és idővel egy visszafogott teljesítményszintre állnak be. Ezt befolyásolni nagyon nehéz feladat, ehhez olyan iskolarendszere volna szükség, ami messze többet jelent, mint egy szakma elérésének lépőfokát.

Az is világos, hogy a társadalmi ösztönzés se azonos az egyes szakmákra vonatkozóan. Amint tudatosul, hogy a továbbtanulás nem mindenki számára realitás, az ebből ki maradóknak az elért eredmények a jövő szempontjából korántsem olyan fontosak. Még az egyetemen is így van ez, mert oda csak bekerülni nehéz, ám, ha valaki bejutott, akkor valahogy csak elvégzi és hogy hogyan, az a jövőjével vajmi kevésbé függ össze. A változtatáshoz olyan iskolarendszer kellene, ami teljesítményre orientált embereket bocsát ki.

— Küzdött, hogy a középiskolai rendszer nem tudja a tehetségeket kiválasztani és továbbtanulásukat irányítani. Ismerve a felvételi rendszer gyenge pontjait is, hol kellene változtatni ahhoz, hogy az egyetemre jobban felkészült diákok kerüljenek, akik képesek egy magasabb színvonalnak eleget tenni?

— A felvételi rendszert lehet módosítani, de attól sokat remélni illúzió lenne. A középiskola akkor segítené az egyetemet, ha valóban jól felkészült embereket termelne,

de sajnos nem ez a helyzet. Abban nem hiszek, hogy a középiskola eldönthetné, ki alkalmas mérnöknek, vagy közgazdának, de diagnosztizálnia kellene az egyéni adottságokat és képességeket. Ugyanakkor a felsőoktatásnak szigorítania kellene a belső szelekciót. Tehát arra az álláspontra helyezkedni, hogy aki beke-rült, csak akkor végezhet, ha meghatározott szigorú követelményeknek eleget tesz. Természetesen a belső szelekció nem cél, hanem eszköz: egy világszínvonalon képzett értelmiség felnevelésének céljaként kell szolgálnia. Ezzel ellentétben jelenleg a felsőoktatás követelményei erősen limitáltak. E ténynek látszólag ellentmond a magas óraszám, de a valóság az, hogy a magyar oktatás egészében extenzív jellegű, s a tanórák határfoka is kedvezőtlen.

— Ön a magasabb követelmények pártján áll, ugyanakkor elég általános az a vélekedés, hogy az értelmiségiekre vonatkozóan túlképzés van Magyarországon.

— Akik a túlképzésre hivatkoznak abból indulnak ki, hogy a diplomások egy része olyan munkát végez, amihez nem szükséges felsőfokú végzettség. Hogy ilyen van, ez nem vonható kétségbe. Ugyanakkor ne feledkezzünk meg ennek ellenkezőjéről sem, amikor olyan emberek töltnek be egy-egy funkciót, akiknek arra sincsen képesítésük. Lehetséges, hogy a pályakezdő diplomások azért nem tudnak elhelyezkedni, mert a nekik megfelelő állásokat a kérdés szabályozatlansága miatt hozza nem értők foglalják el. A túlképzés ténye és mértéke nem egyszer és mindenkorra meghatározott, az, hogy bizonyos munkaköröket milyen végzettséghez köt a társadalom, jórészt megállapodás kérdése. Ennek eldöntéséhez abban is állást kellene foglalni, hogy a magyar gazdaság jelenlegi, mondjuk hatékonyságproblémái összefüggnek-e azzal, hogy a magyar iparban dolgozó munkások 40 százaléka nem rendelkezik még általános iskolai végzettséggel sem. Enn úgy gondolom, hogy Magyarországon, ahol nem dűskálunk természetű kincsekben, a munkaerő optimális kihasználása nemzeti kincs, erről lemondani megengedhetetlen pazarlás. Nem látom, milyen feszültségek származtak abból, hogy itt állítólag túlképezték volna az embereket, az alulképzésből azonban már ki lehetne mutatni számos problémát, például a munkakultúra alacsony színvonalát. Összefoglalva, a túlképzés emlegetését azért tartom veszélyesnek, mert esetleg alkalmat ad a technokratáknak arra, hogy még kevesebb pénzt adjanak a közoktatásra, mint eddig. Arra, hogy a gazdaság még inkább maga alá gyűrje a társadalom kulturális szféráját, s hogy ez az állapot konzerválódjon, vagy még rosszabbá váljon.

— 1974-ben tették közzé az ifjúsággal foglalkozó vizsgálatok kutatási tervét. A kutatási tervben külön témaként szerepel az ifjúság és a KISZ kapcsolatának a vizsgálata. Milyen eredményekre vezetett az eddigi kutatómunka?

— Én magam a KISZ-szel nem foglalkozom, ez a kutatás az ifjúsági szervezeten belül folyik és elsősorban azt vizsgálja mennyire képviseli a KISZ a benne tömörült fiatalok rétegérdekeit. Elég átfogó

kép alakult ki a kutatás során arról, hogy ebben a tekintetben, hogy szépen fogalmazzak, nem áll a helyzet magaslatán. Pedig ezt a funkciót felvállalja, különösen a felső vezetés szintjén, de a gyakorlati realizálás nehezen valósul meg.

— A kutatás megkezdése óta eltelt néhány évben milyen eredményekre jutottak az egyetemi ifjúság és a fiatal diplomások helyzete vonatkozóan?

— A kutatások egyrészt az egyetemi ifjúság életmódjával foglalkoztak. Jóval nagyobb figyelmet érdemelnek azonban a fiatal értelmiségiekre vonatkozó vizsgálatok, amelyek az „output” felől közelítik meg az egyetemet és arról tájékoztatnak, hogy társadalmi szempontból és a fiatalok szempontjából mit adtak a felsőoktatásban eltöltött évek.

Az egyik eléggé általánosnak mondható tapasztalat az, hogy az egyetemi felkészítési folyamat a fiataloknak úgy tűnik, nem ad elegendőt a szakmai tevékenység eredményes folytatásához. Sem ismeretekben, sem képességekben, sem készségekben nem kaptak annyit, amennyire szükségük lenne. Általános probléma az, hogy viszonylag szűk területre vannak kötve, s ha ott nem nyílik mód a szakmai előrehaladásra, a változtatás sokszor csak a szakma elhagyása árán lehetséges. Ez azért különös gond, mert egy fiatal értelmiségi szempontjából a szakmai előrehaladás a jövődelemnővekedés szinte egyetlen módja, másrészt szoros összefüggésben áll az ambíciókkal. Ebben a vonatkozásban nagy jelentőséget tulajdonítok egy olyan posztgraduális képzésnek, amely lehetővé teszi a pótlólagos ismeretek megszerzését, de szükség esetén pályakorrekcióra is módot ad. Végül megemlítenék még egy tapasztalatot. Mintha az egyetemek a szakmai képzésnél is hiányosabban készítenék fel a hallgatókat az értelmiség társadalmi működésére. Nem tudatosul bennük, hogy sokkal nagyobb a szerepük, mint bizonyos szakmai feladatok megoldása.

A fiatal értelmiségiek társadalmi kérdésekben való gondolkodásában gyakran megfigyelhető bizonyos doktrínér szemléletmód. Jellemző a reális társadalmi folyamatoktól való erőteljes elrugaszkodás, a nagyon elvont társadalomképből táplálkozó szemlélet, ami, ha konfrontálják a valósággal, sokszor kiábrándulást, tanácstalanságot, értékesztést, rossz közérzetet eredményez. Ez bizonyosan összefügg azzal is, hogy a társadalomról kialakított kép nincs szinkronban a valós helyzettel. Az egyetemi oktatás ebbe a társadalomképből a konfliktusokat nem építi bele, s a valóság későbbi megismerése lehangeltséget okoz. Mintha az élethez közelség mozzanata hiányozna a képzésből, s ez a szakmai elvárásokat is bizonytalanlanná, ideálizálttá teszi.

Túl hosszú és ellentmondásos a fiatal értelmiségiek beilleszkedésének folyamata, s ez mindenekelőtt arra figyelmeztet, hogy a munka és a tanulás világát közelíteni kell egymáshoz.

— Köszönöm a beszélgetést.

Molnár Gabriella

...ÉS MÁS SEMMI (?)

A szerző szerint a szocialista hatalom feltétlen tartalma a proletárdiktatúra, amelyen keresztül vezet az út a szocialista demokráciához, hiszen; „Nem lehet a polgári demokráciától a szocialista demokráciába úgy eljutni, hogy egyszerűen, e minőségi határ átlépése nélkül, pusztán mennyiségileg szélesítsük azt ki.” A mennyiség minőségbe való átcsapásának a kritériuma a szocializmus megvalósulása, nem pedig (ennél szűkebben) a munkásosztály kizárólagos uralma, a proletárdiktatúra.

A szerző Leninre hivatkozva, s vele egyetértve a polgári demokrácia és a szocialista demokrácia közti minőségi különbségre helyezi a hangsúlyt. — a mennyiség és minőség közti kapcsolatot figyelmen kívül hagyva — aminek kritériuma a proletárdiktatúra, s így annak többségi jellege nem is válik követelménnyé.

Kisebbségi proletárdiktatúra pedig (egy szűk élcsapat vezetésével, az objektív társadalmi törvényszerűségeket, és a társadalom nagy többségének objektív érdekeit bárhogy is felismerve) a „cél szentesíti az eszközt” elv érvényesülését jelenti, ahol a „cél” társadalmilag kívánatos volta természetesen kérdésessé válik.

A többségi proletárdiktatúra kérdése már bonyolultabb, de hogy a polgári demokráciát

váltsa fel a szocialista erők többsége esetén — ezt csak a demokrácia ellenes erők támadása (antidemokratikus eszközökkel, erőszakos úton stb.) válthatja ki, amit a demokratikus erők szervezeti ereje megakadályozhat.

A szerző fentebb idézett monopolisztikus hatalomfelfogását másutt is felveti, ahol így érvel: „Olyan hatalom ugyanis, amely kö-zépburzsóakat, kistőkéseket, munkásokat, parasztokat stb. foglalna magában, a kizsákmányolást és a kizsákmányolás megszüntetését, kapitalizmust és szocializmust akarna egyszerre, ami képtelenség”. Nem hiszem, hogy a társadalom egyes rétegeit, osztályait számára a felmerülő érdekkülönbségek feltétlen ilyen általános és egymást mindenkor kizáró formában léteznének, mint kizsákmányolás, vagy kizsákmányolás megszüntetése és kapitalizmus, vagy szocializmus. Nem biztos, hogy a társadalmi fejlődés ellentmondásai ilyen alternatív választásokra keresik a megoldást. Akkor pedig mi indokolhatja a hatalom ilyen kizáró jellegű értelmezését? (Később ezen a szerző is enyhít; „...a munkásosztály vezető szerepe mellett.”)

A társadalmi fejlődésben vannak objektív törvények, amelyek behatárolják a társadalom mozgásterületét, de ez nem váhat

„predesztináció elvvé”, nem jelentheti egyes teoretikus elméletek kizárólagosságát —, ez Lenin megértéséhez is fontos.

A harmadik kiválasztott cikk is érinti a szocialista demokrácia kérdéskörét, de mikroszinten, a munkahelyen vizsgálva. A szerző Vass László, az írás címe: „A munkahelyi demokrácia a szocialista demokrácia rendszerében”.

Rendszerezi az idevonatkozó publikációkat, ír a munkahelyi demokrácia feltételeiről („...döntő külső feltétele a munkahely szervezeti helyzete az állami, vagy funkcionális és irányítási rendszerben”), valamint az érdekérvényesítési képesség nem szervezeti feltételeiről (1).

A munkahelyi demokrácia olyan leírását adja, amely sok vonatkozásban a makroszintű demokráciára is jellemző; „A munkahelyi demokrácia a dolgozók számára az érdekérvényesítés társadalmi lehetőségét kínálja. Ha a dolgozók valóságosan rendelkeznek azokkal a kulturális, politikai, jogi és szervezeti feltételekkel, amelyek az érdekérvényesítéshez kellenek, akkor a munkahelyen az egyes hatalmi súlypontok állandó átrendeződésével kell számolni. Vezetők és munkások, szakemberek és társadalmi szervek, bürokrácia és technokrácia hatalmi egyensúlyának fo-

lyamatos megbomlásával, konfliktusos érdek-egyeztetésével jár mindez...

A munkahelyi demokrácia fejlődése, a munkahelyi nyilvánosság fejlődését is igényli. A nyilvánosság az érdekek szerveződésének a terepe, egyúttal az értékek elismerésének is színtere. A nyilvánosság megszűnteti az elvont szakértelemre és az elvont munkásosztályra való hivatkozás lehetőségét a hatalmi pozíciók érvényesítésénél.

...Sok akadályba ütközik egy olyan hatékony szervezeti megoldás kialakítása, amely az érdektagozódás szabad megjelenését, az érdekkonfliktusok lehetőségét és az érdekérvényesítés biztonságát, de legalábbis áttekinthetőségét szolgálja. Amíg a munkahelyi hatalmi és presztízs-viszonyok mozdulatlansága a domináns érdek, addig a munkahelyi demokrácia fórumainál sokkal jelentősebb szerepet játszanak azok az informális korporációk, amelyekben a nyilvánosság, a dolgozók szélesebb körének kikapcsolása mellett születnek a döntések... Ebben az esetben az érdekek sem a maguk természetének megfelelően, hanem változatos ideológiai burkokban, tartalmuktól eltérő formákban törnek a felszínre, s mint ilyenek, megoldhatatlannak válnak.”

Körösényi András

Hincz mester munkái a Vigadó Galériájában

A Vigadó kiállítási termeiben Hincz mester alkotásai ejthetik bámulatba kedves olvasóimat, ha ellátogatnak a még kevésbé ismert galériába.

A hetvenhat éves, ma is nagy feladatokat teljesítő mester csaknem teljes életművét bemutatja ez a kiállítás. S érzékelteti, hogy a képzőművész pályáját századunk első negyedében kezdte, átélve annak társadalmi-művészi fordulatait és válságait.

„Ugy érzem, hogy tulajdonképpen ebben és gyakorlatban is a világ- és a magyar avantgard törekvések útját akartam járni, nagy szintézisbe fogva a részletjelenségeket, oly indíttással, hogy egy új, tudati és környezeti világot teremtsünk magunknak.”

(Hincz Gyula)

Úgy gondolom, hogy hangsúlyozni kell különösen Hincz Gyula alkotótevékenységét kutatva e művészeti ágban alkotók összefoglaló nevét — képzőművész — mert szerteágazó, minden műfajt értő alkotó egyénisége nem tűri a behatárolást.

Életpályájának ismerete igazolná a kísérletezések tudatos felvállalását, de ez a rövid, kiállításra hívó írás nem vállalkozhat az ismertetésére.

A látogató meglepetések sorozatát élheti át és a munkák felszabadító élményeire lehetséges átérzeni az alkotás folyamatának felemelő, teljességet adó állapotát, és ezek után fel sem merülhet a műfaji határok kérdése, mert már a létrehozott állapot és a munka (a mű) megvalósított egy új rendet a mű által annak nézőjében is.

Ezért lapozgathatjuk szinte gyermeki csodálkozással azokat a könyveket, amelyek Hincz Gyula illusztrációit rejtegetik, derűsen szemlélhetjük játékos kerámiatárgyait, gondolkodhatunk parányi méretű, a tér és a forma összefüggéseit kutató ötlein.

A földszinti teremben a pályakezdő művész a század elején egymást erő művészeti irányzatok és irányt szabó művészek hatására született képei, grafikai körvonalazásait az az egyéniséget, aki hihetetlen könnyedséggel érzi át egy-egy szellemi formai rend számára elfogadható, önmegvalósításához szükséges tudati és szakmai tartalmát, önmagán átszűrve teljesíti ki, mint általa létrehozott új valóságot.

Önmaga keresése és a korszakok problémája mindenkor egymást segítve készítetik változatos területeken alkotásait.

Jellemző példák a színpad-

tervei. Ezek a fizika intenzív, alapokat megmozgató fejlődésének, új ismereteinek a művészi vetületei. A mozgás, a tér sokoldalú bemutatása, az adott tér lehetséges felosztása és az ember mozgáskultúrájával kiteljesítve művészi élménnyé változtatta a tudott tér-idő kapcsolatrendszer újrafogalmazott tételét.

Sok hasonló témakörben fogant munkái közül szeretném meg bemutatni a „Pihenő” című színpadrajzot, amelyen egy fiatal nő, derűt és nyugalmat árasztva ül, feltámasztja kezével a fejét. A vonalvezetés dinamikája, játékos és hangsúlyozott elemei, a formák több szemszögből láttatott

együttese adja a fiatal nő személyiségjegyeit és révült pilanatát egyszerre.

Ezek a festmények, grafikák, szobrok sejteni engedik azt a művészi-emberi fejlődést, aminek feltétele az őszinte kitarulkozás, a nyitottság a világ minden rezdülésére, kis és nagy csodáira egyaránt, amelynek varázslatos kiteljesedése az emeleti termekben bemutatott képek, grafikák, gobelinek, üvegablakok, szobrok, plasztikák, kerámiák.

A felfokozott színek, az anyagok sokfélesége, a nagy méretek együttesen megdöbbentik a nézőt.

Az egymás mellé rendelt, hihetetlenül merész színek és formák napjaink jelenségeit jelrendszerre nemesítik a nagy méretű képek többségén.

Az aplikált foltok, felületek, a tubusból kinyomott festékcsíkok, a spricelt festék, a mester ecsetkezelése festélyessé teszik a képek születésének körülményeit, s ugyanakkor meggyőző hitelességgel közvetítik világunkat és mi csodálva elfogadjuk a mester vallomását és igazságát.

Hincz mester igen sok műrálájával találkozhatunk középületeinkben, mindig szerves egységben az építészettel kiegészítve funkcióikat.

A belső tereket díszítő gobelinnek anyagokkal (gyapjú, fonál), megformálásukkal a meghittséget varázsolják a termekbe. A „Vadász” gobelin az anyag szigorú törvényeit betartó kompozíciója a természet nyújtotta gazdagságot a díszítés ősi örömeivel ábrázolja. Valóban szövött szövi az erdő, mező élővilágát, de közben a felhasználó megítélésénél nem engeddi feledni azt a harcot, ami a létezés elemi követelménye. Ritkán élvezhet élményekben ennyire gazdag kiállítást a tárlatlátogató, ezért e rövid méltatás után még egyszer hívom olvasóimat a Vigadó Galériába november 9-ig.

Péceli Margit
grafikus

Színház és tér

Októberben az egyetemünk Pódiumának kedves vendége a Tértérház volt.

A Tértérház kétfejű borjúhoz hasonlít — a régi és az új keveredik benne. A régi commedia dell'arte, s az új a kísérletezés. Hogyan lehet a kettőt együtt megélni?

A commedia dell'arte rögtönzött színjáték. Itáliában alakult ki a XVI. században, s hamarosan egész Európában elterjedt. Magyarországra a török hódoltság miatt csak az 1740-es években jutott el, de már mint vígopera. Eszerint a Tértérház az első társulat, amely honosítja nálunk e műfajt.

A rögtönzött színjátékban a színész csak a „canevaszt” (a darab vázát) kapja az írótól, a mondanivalóját a színpadon rögtönzi. Így már érthetővé válik, hogyan kerülhettek a színjátszók szövegébe közgazdasági szakkifejezések, s a rögtönzés kötetlensége adott lehetőséget arra is, hogy kifigurázzák a klub szomszédságában próbáló tánckart, amely zavarta az előadást.

De miért voltak a színészek pirosra és feketére festve? Hevesi Sándor, miközben a commedia dell'arte római birodalomból való származását bizonygatta, így ír: „bizonyos, hogy az olasz komédiának ezeréves figurája, az Arlecchino nem más, mint a római centunculus (száz folt), aki korommal feketére mázolta képét, miért is az olasz Arlecchino feketé lárját (álarcot) hordott”. Később persze az álarc helyett az arcfestés jött divatba.

A commedia dell'arte tipikus alakokkal dolgozott, elmentében a Tértérházzal. (Ezek a tipikus alakok még Molliere-nél is feltűnnek — az itáliai rögtönzött színjáték a mai dráma és színjátszás egyik fontos kialakítója.)

A Tértérház játéka nem egyszerűen egy régi stílus felélevenítése, hanem több; kísérletezés. Nem az első, s nem

az utolsó színházi kísérlet ez hazánkban az utóbbi évtizedben. Honnan fakad a kísérletezési hajlam?

„A hatvanas évek végén, hetvenes évek elején mind több magyar újságíró járt Nyugatra, elsősorban az évente megrendezett BITEF és Nemzetek Színháza fesztiválokra, ahol elsősorban kísérleti, avantgarde színházakat láthattak. Ebből arra a teljesen téves következtetésre jutottak, hogy a modern világszínház ilyen. Csak ilyen. Magyar színművészet pedig nem létezik, mert nem tart lépést a korról. Tehát rossz, gyökereken meg kell reformálni.” (Vámos László, Új Tükör, 1980. okt. 19.)

Érdekes ezzel összevetni Peter Brook, az ismert angol rendező 1968-as véleményét saját kísérleteiről: „Ha kísérleti munkát végzek, és az eredményt azok elé tárom, akiket érdekel, az nem jelenti azt, hogy az eredményt egyben konklúzió. Nem kérem, hogy véglegesnek tekintsék, és nem készülök megvédeni a polémiával szemben. Ellenkezőleg: a kísérletezés vágya egy dolgot fejez ki — annak a tudatát, hogy a jelenlegi forma nem megfelelő.”

A forma tehát nem megfelelő. De mihez nem megfelelő? Mi a színház tartalma, amihez a kísérletezők új formát keresnek? Hadd idézzem újra Vámost: „Hirdessük meg a rendező-, vagy színészcentrikus színház állandósága után a közönségcentrikus színházat. A katartikus erejű színházat. Színházat, ahol sírni és nevetni lehet. Mert ezekről szoktattuk le a közönséget a hetvenes évek végére.”

Van-e jövője a Tértérháznak? Talán van. Van akkor, ha nemcsak modernkedésből kísérleteznek, ha tudnak adni valami újat és együttáll felémelt a közönségnek.

Dukász Anna

Tánc

(A pécsi balett vendég szereplése az egyetemen)

Október 23-án, egy órával a kezdés előtt belépek a Makarenkó színháztermébe és percekbe telik, amíg a Pécsi Balett vezetőjével ülök szemben.

— Kérdezzen, nyilatkozom a „szaklapnak” — kezdi Eck Imre, kissé élcelődve a beszélgetést.

— Milyen rendszeres a pécsi társulat pesti turnéja? Gyakran fogad-e el klubmeghívásokat, s ha igen, van-e ennek olyan tudatos célja, mint az ifjúsággal való állandó kontaktustermészt?

— Járunk Pesten elég gyakran! De vannak megoldatlan problémáink, nem tudunk olyan mennyiségben játszani, mint amilyen igény lenne rá. A díszletek szállítása, a szállás és fellépés, még ha teltházzal is van az Operában, akkor is 40 ezer forintba kerül, illetve 100 ezerbe, és csak 60 ezer forint a támogatás. Minél nagyobb a siker, annál drágább egy előadás. Ezért is alakítottunk ki kétféle előadásmódot, a freskó — nagy színházi — és a miniatúra — apróságok, bagatellek, úgynevezett kamaraműfaj — előadást. Az utóbbival járjuk az ország egyetemét és klubjait.

— Hogy van ideje és kedve egy világhírű együttesnek arra, hogy pódiummeghívásoknak tegyen eleget?

— Nézzé, egy táncos, mikor úgy dönt, hogy erre a pályára lép, vállalja a hivatását. Táncolni kötelessége, főleg a neves társulatoknak, és kötelessége elvinni és bemutatni a művészetét mindenhol és mindenkinél. Idő persze sosincs elég. Van olyan nap, amikor este ötötől Dunajváros kultúrtermében készülünk a hétórás nagyelőadásra, majd éjjel a kamarateremben kiselőadást tartunk és utána Irány Pécs.

— Komoly szakmai tapasztalattal a háta mögött miként vélekedik a mai fiatalok és a balett kapcsolatáról? Nem tapasztal elfordulást a táncnak ettől a műfajtól?

— Semmiképpen sem! Sőt! Mondhatom egyre inkább felfedezik maguknak a balettot. Tény, hogy nem a rózsaszín selyemruhások a kedveltek. Node, minden kornak megvolt a saját táncformája.

Nyilván, a ma táncának új gondolatokat kell fölvetnie. De szűkítsük le a témát a külső formátumok változására. A klasszikus balettban a súlypont a test fölött helyezkedik el, ami korlátok közé szorítja a táncos mozdulatait. Ez a megrövidített egyáltalán nem tükrözi a mostani rohanó életet, a maga diszharmonizációjával. Nem azt akarom hangsúlyozni ezzel, hogy a klasszikus balett hervasztóan él, hiszen ez az alapja minden táncnak és az összes többi csak koreográfia, amivel tágitjuk a variációs lehetőségek körét, a kifejezési formát. A mai modern táncművészet szabadabb mozgást tükröz, s ennek ad teret az új előadási forma a már említett miniatúra. Itt a közönséggel való intímabb kapcsolat a cél. Tény, hogy a színpad vízválasztó marad, mégis közelebb kerül az előadó a nézőhöz, és a táncon keresztül az ember önmagához.

— Van-e valami új koreográfia készülőben?

— Egész évben a Bartók-centenáriumra készülünk, fontosnak tartjuk, hogy méltóképpen adozzunk a nagy zeneszerző emlékének.

Átmegegyek a színházba és kíváncsian várom az Oxigén bemutatását.

Ismerős a muzsika, az Oxigén zenéje az érzelmek dimenziójába viszi a nézőket. Egy miniatúrát látunk a színpadon, ahol a férfi és nő kapcsolatának érzelmi változásait eleveníti meg a tánc. Szemünk előtt kibontakozik a szerelem, a csábítás, a megalázás megannyi megnyilvánulása két ember viszonyának. A művészi kifejezés belső meghitt kapcsolatot teremt a nézőkkel, jelen esetben azokkal a fiatalokkal, akikhez talán a legközelebb áll ez a téma.

A kamaraelőadás nagy sikerrel örvend. Önfeláldozóan taposunk. Nem felejtjük ezt a csütörtöki estét.

Farkasinszky Edit

Tótszegi Tibor versei

Hiába mormolok

hiába mormolok hívó imákat
a szerelemért sziklavá-változó
szarvasfiúról
a kedveséért fáva-dermedő
harmatleányról

magam sem hiszem
hogy a szerelem más lenne
mint a test
ünnepe lüktetése
melyet nem megváltás
csak fáradtság követ
fáradt testem imázsamolyra térdel
elkezdi napi miséjét
a szerelemért sziklavá-változó
szarvasfiúról

Triász

(tézis)
mondатаim elől
meghátrált
a táj

(antitézis)
szavaim cserbenhagytak
kaszáim bennem élekednek

(szintézis)
mondатаim után
megítél
e föld

Jóra fordulhat bármi is?

Lehetséges, hogy gyakorta
lőttéről beporoszkáló
közkatondák bakancsait az
ágy alá vágva a csodálatos
erdélyi költő, Szilágyi Domokos
verseit hallgatva pihegnek?
Pedig volt egy srác, aki a
laktanyarádióban Szilágyi
Domokos-sorozatot készített, s
hogy furcsamód, nem aratott
sok babért vele, jobb híján
személyesen adta kölcsön
kézről-kézre a laktanya-
könyvtár végül már szakadozó
Szilágyi-kötetét.

Es ugyanennek a srácnak, Tótszegi Tibor (született 1959-ben, joghallgató) verseit
énekelte egy lány és egy fiú
szépen, a fiú illő gitárjátékával,
csillagistizta szömondásával
ámulatomba ejtően a minap az Egyetemi Színpad estjén.

Rég ismerem: ha századunknál felfordulás volt, a másikéhoz, egymás könyveit
menekültünk. A fogdába
hordtam neki a friss Király
László-, Kenéz Ferenc-könyveket,
melyeket különben ő
szerezett meg velem, a
prices mellett guggoltam, olvastunk és világmegváltó
terveket szőttünk.

Rég ismerem: sokat civődtünk, avantgard lelkeim ő
tipot, egyoldalú hagyomány-
tisztelőt én, csunyjákat veszekedtetünk is: nagyon súlyos
dolgok miatt hosszú hónapokig
szót se váltottunk.

Anyanyelvcsontegyház tisztelte mégis összeköt. A szép
szó tisztelte is még összeköt.
Más nem. Ez mégse kevés.

A most megjelent „Harang-
zó” című Tótszegi-kötet az
útnakindulás hitét sugározza
hitetlen korunkban. „Hazát
fogadni indul, s rögtön hoz-
zászi: „szekercét is viszek /
keresztet fagni / felszerel-
keztem / hoztam ásót / meg-
csákányt is / ha a kövek /
utamat állnak / hazát foglal-
ban” — ahogy állni is szok-
ták. A kötet egyetlen gyerme-
tes versének bántó naivitása
is jellemzi: „Egy kenyér /
szeptenül / egy csata / kar-
dok nélkül / egy költő / pár-
nak között.” Bizik, hogy „össz-
szedél végre egészre minden /
mi széthullni készült / fel-
épül végre a vers-katedrális.”

S hogy nem tapasztalat nélküli az optimizmusa, azt bizonyítja a Kódexmásló gyötörőve elmondott monológja: „másolni szavakat / s hinni benne / mozdít valamit / a festett betű / hinni abban / Jóra fordulhat / bármi is.”

Jóra fordulhat bármi is, amikor „nyelvünk ismeretlen / néma dadogás”? Jóra bármi is, amikor éltek „rég történetek szerint”, haltok „rég történetek miatt”? Jóra, mikor „fejsejével hirdetnek ígét”?

Jóra talán, ha a mezők, fűszálak, nyílt szemű állatok, hajnalok, leányok szerete a régi lehet. Jóra, ha életre le-

het még kelteni a zsoltárokat. Jóra, ha II. József panaszkodhat Magyarországról: „magyarul beszélnek a fűvek is / csak lepteim átkozzák németül”.

Tótszegi szereti e földet. E földet, mely „befogadta Jézus véré / befogadta a rabszolgakét is”. E szeretet néha fül-sértően modorossá válik: talán egy csókot / kellene adnom / azt amivel / e földet csókoltam”. De viszonya e földhöz a Triászban kristálytisztává fejlődik.

Korunk gígázi elidegened-
és-érzetét, ön- és múltisme-
retünk hiányával, döntő oká-
val vélem megmagyarázva lát-
ni egyik versében: „Sokasod-
nak kopjafáink, / szétgurul-
nak gyöngyszemeink, / s nincs
egy óriási tű, / egy hatalmas
cérnaszál, / melyre felfűzhet-
nénk őket.” Tótszegi viszont
utazik a múltban, fűzi össze
gyöngysorát. Mikos Kelemen-
hez fordul, hogy vele mond-
hassa ki: „tépett nemzetem”
és, hogy „En-testemből szá-
múzve / ez-világba bére-
kesztve”. Fordul Habsburg Jó-
sefhez, akinek sorsából rövid
ciklusában valóságos dráma
körvonalait veti fel megdöb-
bentő tömörséggel, hogy emel-
lett még „kulcsregény” — fi-
gurákként is szerepeltesse a
ciklus hőseit. Ahhoz a Wesse-
lányihez fordul, aki 1784-ben
senyved rebellekként, és a jó-
zsefi németesítés és minden
nyelvtíprás ellen már csak
puszta költőre kárhoztat-
tolt: „erdő vadjai tovaszálló
pacsirták / búsongó fülemilék /
himporos lepkeszárnyak / sze-
dessegek ajkaiatorka harma-
tot / csipegetések fel az el-
hagyt / eldobott, elvesztett /
morszákat / az anyanyelv mor-
zsáit s éjleket véle / rátok tes-
tálom / rátok hagyatkozom /
csak rátok hagyatkozhatok /
hozzátok imádkozhatok”.

(Egyetlen szépséghibaként a szárny ajkairól beszél!)

Apokrif verseivel együtt,
egész kiállításra érdemes mó-
don jellemző még a „Hiába
mormolok” versének szerel-
mi mégis-geztusa is. És még-
inkább harangozása: „visszafel-
lé kongatom a harangokat /
köteleiket égbe emelem / meg-
indulnak a várfalakról az
ágyúk / harangokká szelidül-
nek / megáll röptében / a
homlok felé tartó ólom / a
kutakból előmáznak a hullák /
levetik katonaszübbonyukat /
egéig ágaskodnak a ledől-
falak / visszaköltöznek ágaik-
ra a levelek / s megviselt
ország / eloszlathatja a redő-
ket homlokán”!

Vége van valaki, aki szke-
pticizmusa, formalizmusba fu-
tamodás helyet — és átgon-
dolt, megszerkesztett kötetben
— meri visszafelé kongatni a
harangokat! És milyen szépen
kongatja!

B. Kiss Tamás

Mi lesz veled, Közgáz Klub?

A minap átvettem egy iratot és nevetnem kellett, mert a lelkemre kötötték, hogy kezeljem bizalmasan, ami benne van. Nevettem, mert a bizalmas szöveget, szinte már mindenki ismerte. S noha a szakemberek sem tudták akkor még pontosan mi lesz az egyetemmel, jól értesült diákok azt is megszűgták a lapnak, hogy rövidesen költözzünk. Mert, hogy veszélyes az épület. Ha nem hiszem, kérdezzem meg az illetékes rektorhelyettesét. Hát én meg is kérdeztem volna, ha... De akkortájtban rendkívül elfoglalt volt. Folytak az épület sorsával kapcsolatos tárgyalások, azonban még minden olyan képlekeny állapotban volt, hogy a hivatalos tájékoztatóval várnunk kellett.

Semmi sem volt biztos. Ez a körülmény persze nemcsak az újságírókat bosszantotta, ennél sokkal nagyobb gondot jelentett a Közgáz Klubnak. A klub október 4-e óta üzemel. Szervezik a programokat, műsorokat köneik le, szerződnek stb., de vajon a gazdag műsorok kavalkádjához biztosítottak-e a helyi feltételek. Lesz klub, vagy nem lesz? Érinti-e az egyetemi változás (vakolatleves) kedvencünket a Közgáz Klubot? — fordultam kérdésünkel a közművelődési titkárság vezetőjéhez Tóth Klárihoz, és munkatársához Jobbágy Gyulához.

Az a mendemondák a legtöbb esetben hordoznak magukban némi igazságot — válaszolt elsőnek Gyula —, de éppen a mendemondaságuknál fogva — ahogy azt informatikából megtanultuk — torz, sőt valótlán információkat is hordozhatnak. Sokak szerint az egyetem épülete valóban rossz állapotban van, néhányan még a rekonstrukcióval is találkozunk, de arról, hogy a klub becsúsztatná a működését, erről eddig még nem volt szó.

Válaszol Gyula, mindenesetre megnyugtató. Csúpn az okoz némi kétkedést, hogy a klub

szombat esti rendezvényei már kiszorultak az aulából. Neves együttesek kénytelenek voltak a zsbongóval beérni. És most már innen is el kell menni.

Az aulák életveszélyesek! A gipszvakatot, amely ezt a feltételezett életveszélyt okozza, azonban nem lehet levágni, mert értékes műemlék. Az erősítőket által keltezt hangrezgések állítólag tovább fokozzák az amúgy is jelenlévő életveszélyt, állítja egyetemünk főmérnöke, Papp Béla. És mivel ő a szakember, és ténylegesen hordoz némi felelősséget, ebben az ügyben az ő szava döntött, így október 4-én már nem vehettük

igénybe az aulát, és a zsbongóban lépett fel a Karthágó és a Pantha Rhei. Az állapot állandósult, ha az aulá továbbra is életveszélyes marad. De egy mendemondát én is hallottam, miszerint egy kifeszített dróthálal fogják az életveszélyt száműzni az aulából, mindaddig, míg a gipszdiszítések nem lesznek megnyugtatóan rögzítve vagy lezelve.

A vakolat leverésének ideje alatt hová költözik a klub?

A klubban nincs mit levágni, hiszen betonföldeme van, s így zavartalanul megtarthatjuk itt a Polvaxot és a KEK-et. De szó volt arról, hogy amennyiben a munkálatok megkínávják, arra az időre a kollégiumi klubokba tesszük át programjainkat. A jazzklub már szerda óta a Kinizsi klubjában fészkel.

Jól értesültek már arról is tájékoztattak, hogy a közművelődési titkárság tárgyal az Állatorvostudományi Egyetemmel a Közgáz Klub áthelyezéséről. Vagyis, ha létrejön a megegyezés, akkor a klub átteszi székhelyét az állatorvosra. A kérdés csak az, hogy ezek után mennyiben marad a klub közgáz?

A szombat esti Közgáz Klub áthelyezéséről valóban tárgyaltunk az Állatorvostudományi Egyetemmel. Megegyezés ez idáig nem született, de ha sikerül valamiben megállapodni, azt természetesen időben közölni fogjuk. Három lehetőség van. — Kibéreljük a termet és továbbra is Közgáz Klub néven működünk (ez körülbelül 10 ezer forint bérleti díjat jelent alkalmanként). — A két klub közösen működne, melyhez mi adnánk a „szellemi tőkét” és a munkakerőt, az állatorvosi pedig a helyiséget. Ebben az esetben a kockázat és a nyereség közös. — A harmadik, egészen valószínű lehetőség, hogy csak alkalmanként adják oda a termet, vagy még akkor sem.

Mondják, hogy haldoklik a Polvax, s ezt látszik igazolni az is, hogy ez idáig nem sokat halottunk a Polvax terveiről, programjairól.

Haldoklik a Polvax? Nem. A Polvax már meghalt, és a Polvax működik. Az a Polvax, amely egykor idegeket és dogmákat borzolt fel, amelyen időnként 700-800-an

vettek részt, amely híres volt, de hírhedt is, amely még ezen a békés egyetemen is frakciókat — Polvax-ellenzők és Polvax-támogatók — hozott létre, nos, ez a Polvax már nincs az élők sorában. Kimúlt. A másik Polvax, ami kéthetenként jelentkező politikai előadásokat és beszélgetéseket jelent, az, köszöni szépen, elég egészségesnek látszik. Fóris Gyuri, aki egy éven keresztül szervezte a Polvaxot, más elfoglaltsága miatt idén nem tudja folytatni, és mivel ez elég későn derült ki, ez okozott némi kétsédelmet a Polvax beindulásában.

Ebben a félévben vendégünk lesz Berend T. Iván, valószínűleg Marosán György és Puja Frigyes is. Tervezünk továbbá egy nyugat-európai szociáldemokráciai foglalkozó Polvaxot, néhány külföldi szociáldemokrata részvételével. És levelet írtunk Rakowski elvtársnak, a varsói Politika főszerkesztőjének is, hogy következő magyarországi útja alkalmával látogasson el hozzánk is.

Mi újság a jazzklub körül? — fordultunk kérdésünkel Tóth Klárihoz. — Egyik közelmúlt rendezvénye a Közgáz Klubnak, komoly elismerést vívott ki magának Budapestszerte, mégis úgy hallottuk, szó esett a bezúntatásáról egyetemi szinten. Ennek anyagi okai vannak, vagy esetleg, mint hallottuk művészi és közművelődési értékeit vonják kétségbe és ezért próbálják megszüntetni?

A szerdai jazzklub zenei színvonalára kiemelkedően jó, sokan Budapest legjobb klubjaként tartják számon. Anyagiilag már nem ilyen sikeres, „nem tartja el magát”. A tavalyi tanév végén az elé a súlyos dilemma elé állította a jazzklub vezetőit, hogy vagy leállítják az egészet, vagy komoly változtatásokat vezetnek be. (A deficit pótlására más forrás szóba sem jöhetett, mert a klub költségvetése egészében önfenntartásra tervezett, azaz a bevételek rendezvények — és ezek között rögtön második a jazzklub — hivatottak fenntartani és fedezni minden más ingyenes rendezvényt és a klub közös kiadásait, mint például a propagandaanyagokat, klubos táborát és mindenféle fenntartási költséget.)

Az élesre állított lenni vagy nem lenni kérdésére természetesen a lenni szó volt a válasz. A hogyanra pedig a következő megoldást kerestük: összehívtuk az együttesek vezetőit, és azt javasoltuk, hogy a jegyek árát emeljék fel 15-20 forintról 20-25 forintra. Továbbá javasoltuk, hogy a jazzklub 150 emberig 70 százalékos gázsit fizet az együtteseknek, ha a közönség ennél több, akkor 50 néző/hallgatónként még 10 százalékat emelünk.

A zenészekkel a találkozóra szeptember 7-én került sor. A tizenegy meghívottból ötven kettőn beleegyeztek előre a többség döntésébe. Eljött a tárgyalásra Babos Gyula (Saturus), Dész László (Dimenzió), Németh Jancsi (Új Rákfogó). És később — a külföldről való visszatérés során tárgyaltunk Pege Aladárral is. A megbeszélésen a zenészek azon a véleményen voltak, hogy csökkentett gázsierő szegény jabszani, különösen abban a klubban, ami néhány éve úgy indult be, hogy az együttesek fél évig ingyen játszottak. Mégis megértették a problémánkat, és kijelentették, szívesen játszanak ingyen egy alkalommal. (A beszélgetés során nem hangzott el, de nyilvánvaló volt, hogy ha nálunk csökkenett gázsierő játszanak, akkor pillanatok alatt minden munkaadójuk követi a mi példánkat, mert az anyagi gondok máshol is hasonlóak.)

Az ingyen koncert megtartását november 15-re terveztük az aulába, ahová külföldi együttest is hívtunk volna. Most ott tartunk, hogy szerdára megígértük a zenészeknek a 100 százalékos gázsit, az ingyen koncertet pedig egyelőre nincs hol megtartani.

Ez az eset is mutatja, hogy az egyetem állapotának romlása a rendezvények megtartását és egyben a bevételeket, pontosabban a Közgáz Klub önfenntartását veszélyeztetik. De közelebből megnézve miből is tevődik ki a Közgáz Klub pénzügyi alapja?

Egyetemünkön a közművelődés két támogatási forrásból táplálkozik. Egyrészt a minisztériumból hallgatónként kapott 50 forint hozzájárulásból, ez körülbelül 100 ezer forint, másrészt a költségvetésen kívüli KK, vagy másképpen, szerződéses munkák elszámolt árbevételéből származó (17,3 százalék) kulturális támogatásból. Ez az összeg 1980-ban 130 ezer forint.

Sajnos a KK-munkákból származó bevétel is, és így a mi részesedésünk is, csökken. Míg 1975-ben a KK-munkából 300 ezer forintot kaptunk, 1980-ra ez az összeg 130 ezer forintra apadt. Ezzel szemben költségvetésünk nagysága 1975-ben 500 ezer forint körül volt, 1980-ban kétféle kétszáz ezer forint. A támogatásokon felüli kiadások saját rendezvények bevételeiből kellene fedezni, ez azonban nagyon nehéz és egyre nehezebb lesz.

Úgy terveztük a költségvetést, hogy a klub egészében önfenntartó legyen, de ez csak szükségmegoldás. Nem tartom egészségesnek ugyanis az állandó függő helyzetet, hogy a Polvax vagy az irodalmi pódium léte a szombat esti klub működésének függvénye legyen. A támogatási összeg, mint ahogy azt már említettem, idén 230 ezer forint. Ebből tartják fenn magukat a művészeti csoportok (fenntartási összeg 270 ezer forint), és ebből kellene támogatni a kollégiumokat, a táncot, a közönség-szervezést, a téli népművelési gyakorlatot, a pantomimcsoportot és a közművelődési titkárság egyéb kiadásait is. Tehát távolról sem beszélhetünk arról, hogy ezeknek a szervezői elégedettek lennének a nekik nyújtott segítséggel.

Ha más egyetemekkel hasonlítjuk össze tevékenységünket, az jónak mondható, míg az anyagi támogatást nézve rosszabb helyzetben vagyunk.

Miben látod a közművelődési törekvések legnagyobb gátját az egyetemen?

Mondhatnám azt is: abban, hogy a rendelkezésünkre álló pénz a szükségleteknek csak a tört részét fedezi, s hogy a rendelkezésünkre álló helyiségek nem a legmegfelelőbbek, s hogy még ezekből is kiszorultunk. De véleményem szerint a közművelődés anyagi feltételei mellett személyi állományunk is bővítésre szorulna. Itt kell megemlítenem, hogy hiányzik az egyetemen a KISZ közművelődési felelőseinek hálózata, de más szervezeti egységek sem rendelkeznek saját közművelődési tervvel. Problémát jelent az is, hogy a rendelkezésünkre álló pénzüsszegek felhasználása is nehézkes, mert az egyetem gazdasági ügyrendje a tanszékeket kiszolgáló tevékenységre és nem a kulturális szervezőmunkára íródott.

De az igazi bajt és megoldatlan kérdést valószínűleg abban látom, hogy a közművelődésnek nincs rangja, nincs helye igazán az egyetemen. Az oktatás és a közművelődés egymás mellé helyezése (rangban) nagyon régen kétséges. És azt hiszem, a többi baj is csak ennek a következménye.

Halay Edit

Érdekel még valakit is a foci?

kérdezi szarkasztikusan Martos Győző, amikor belép szerkesztőségünk ajtaján.

Hogyne — mondom magától értetődően —, az embernek akkor is foglalkoznia kell a focival itthon, ha soha nem látott mélységekbe zuhan. Egy szerűen tudni szeretnék az okokat, szeretnék tisztán látni, ha egyszer már ezzel a fociörülléssel beöltötték őket.

Persze, ez nem jelenti azt, hogy most a rokonzenes Martos Győzőn akarnánk számonkérni labdarúgásunk jelenlegi nivóját, minden hibájának eredőjét, még csak azt sem, hogy elcsúszások bizonyos dolgokon. Kíváncsiak voltunk arra, hogy egy labdarúgó miként éli át ezt a válságos időszakot, mit érez mindebből.

Martos Győző 1970. januárjában került az FTC-be, azt megelőzően Budapest-szintű bajnokságban szerepelt. Két éve a Volán SC játékosa. Tizenhatszoros válogatott, részt vett az 1978-as argentinai világbajnokságon. Harmincegy éves. A közgáz negyedéves közlekedés szakos hallgatója, levelező tagozaton.

Győző, milyen érzés ma focistának lenni?

Kínos. Mindenesetre én nem vagyok fel vele, ahol nem ismernek, ott nem is úgy mutatkozom be. Sokan persze még ma is kérkednek ezzel, de hogy miért, azt már ne tőlem kérdez. Nem mondható kifejezetten jó társaságnak ez a focivilág, kevés az értelmes, értékeit reálisan ismerő ember. A fiamat nem adnám labdarúgónak, bár én nem bántam meg végül is, hogy ezt csináltam.

Van barátod a focisták között?

Azért akad. Bálint Lacival például éveken át mindig egy szobában laktunk, de Várad Bélával is jóban vagyok.

Váradival a pályán sokszor ellenfelekként találkoztok, s olykor adtok is egymásnak szépen. Barátság és adokapok?

Keményen játszunk, de mindig sportszerűen. Ha szemtől szembe kap az ember rúgást, lökést, azt elviseli, csak az alattomos, hátulról jövő, orvtámadásokat nem. Különb is, ha az ember pályára lép, elfelejt mindent, azt is, hogy éppen a barátja ellen kell fociznia.

Szakítasz ezzel a társasággal a pályafutásod végén?

Nem leszek edző. Ezért is jelentkeztem még annak idején a közgázra. Dolgozni akarok majd, ezért jöttem a Volánba. Itt kapok munkát, de addig, amíg bírom, focizok, igyekszem így segíteni a céget. A tanulást és az élsportot nagyon nehéz összeegyeztetni, mind a kettő teljes embert kíván. Az edzőm, Sárosi is közgázt végzett. Szerintem bizonytalan sors, bizonytalan kenyér az edzőé.

Hogy váltál meg a Fraditól?

Tíz évig játszottam ott, barátként jöttem el.

Egy-két vihart is átéltél ez idő alatt.

Nem volt csendes a tíz év, megfordult néhány edző az Újli úton. Tudod, az igazság az, hogy egy edzőt 2-3 év alatt kiismernek a játékosok; addig esetleg félnek tőle, mint Dalnoktól, de aztán megtanulják, hol lehet lazítani, s fokozatosan elveszti uralmát. Szerintem, amíg ilyen a mentalitás, addig 3 évenként kellene cserélni az edzőket. Külföldön máshogy viszonyulnak a játékosok az edzőhöz.

A profizmus bevezetése nem vezetne eredményre?

Szerintem ez lenne a megoldás. Persze sok nehézséggel járna. Az egyesületeknek, a szakosztályoknak magukat kellene eltartaniuk. Erre pillanatnyilag Magyarországon csak az FTC képes. Nem jönnek a nézők, nincs bevétel. Meg kell nézni egy külföldi profi klubot. Zsolt István írta le nemrégiben a liverpooli mechanizmust. Hol vagyunk mi attól, meg a játéktól? Az MLSZ vezetői akartak szerezni egy profi szerződést, hogy mintaként tanulmányozzák, s amit lehet, átvegyenek belőle. Senki nem jutott hozzá egy ilyezhez, ugyanis titkosak. Egerszerűen a pénzről, arról, hogy ki mennyit keres, még az egy csapatban játszóknak sem tudnak. S ez is benne van a szerződésben. Ez tabu, valószínűleg az adók miatt.

A focipénz valahogy nálunk is tabu.

Elmondom, ha érdekel. A hoci szerződések szerint minden játékosnak van egy alapbérez; ez változó, de körülbelül ötezer forint. Erre jönnek a meccspénzek: győzelem esetén 1600 forint, döntetlennél a fele. Plusz a válogatottban a prémiumok.

Végül is, ha valaki megdolgozik érte, jó szolgáltatást

nyújt, kapja meg! Csakhogy az NB II-ben, sőt olykor megyei szinten is hasonló a dotálás.

Igy van, ott is közel annyit keresnek, mint az élvonalban. A másodosztályban négyezer forint körül van az alap, és meccsenként kapnak 600-at. De van olyan megyei csapat is, ahol hasonló pénzek forognak.

Mi volt a legnagyobb összeg, amiért játszottál?

A legutóbbi VB-selejtezőkön húszezer forint volt a tét meccsenként.

Téged bénít, vagy serkent a pénz tudata?

Nagyon jó hatással van rám, doppingol.

Ezért a juttatásért végeredményben az egyesület rendelkezik a játékosok fölött.

Igen, hát jogai jóformán nincsenek is a játékosnak, például az adás-vételébe sem szólhat bele.

Egyesek szerint a bundával vesztette el igazán népszerűségét idehaza a foci. Számít-e a bunda a focisták számára?

Nem hiszi el nekem senki, hogy a Volán egy meccset sem vett meg. Pedig így van. Egyébeként főleg az NB II-re jellemzőek a bundák. Az NB I-ben körülbelül húsz százalék, az NB II-ben pedig körülbelül nyolcvan. De nemcsak a fociban divatosak a megbeszélte eredmények, így van ez egyéb sportágakban is, például vívásban, vagy éppen vízilabdázásban.

Zsolt Istvánt invitálta imígyen (könyve tanúsága szerint) a mexikói olimpián a népszerű Kárpáti György: „Gyeje ki holnap az uszodába, tizenhárom győnyűjű gólt fogsz látni, és ójási küzdelemben győzünk”. „7:6-ra győztünk, ahogy ígérte” — írja Zsolt — „valóban nagyszerű mérkőzésen.”

Jó bundameccset csak jó csapatok tudnak játszani. Ha jó focit kapna a közönség, valószínűleg senkit sem foglalkoztatna, hogy mi van a háttérben, vagy legalábbis nem ez lenne a fő téma.

Győző, szerinted van még értéke a válogatottnak, jelent az valamit, ha valaki válogatott lesz?

Egyre kevesebbet. Amikor jóformán minden NB I-es játékos válogatott (némi túlzással), akkor az ront az értéken.

Hallani olyan hangokat is, hogy égés a válogatottban játszani, s ezért van, aki le is mondja.

Te hogy készülsz a meccsre? Változott ez valamit a korábbiakhoz képest?

Nézd, én mindig nagyon gondosan koncentráltam, erre szükségem is volt, mert amit elértem, azt főleg a szorgalmamnak és a kitartásomnak köszönhettem. Kölyökkorom óta szeretem a labdát, a focit, s nekem az volt a legnagyobb büntetés, ha a szüleim nem engedtek le a grundra. Szóval nekem fontos dolog a foci, a mérkőzés. Így aztán nagyon ügyelek mindenre a felkészülésnél, az evésre, ivásra, sőt még a szexuális életre is. Eleinte úgy készültem a szombati találkozóra, hogy csütörtökön mindent fölvettem otthon, aztán már csak normális táplálkozás következett, hogy jó kondícióban legyek. Szerdától leállítottam a szexuális életemet is, hogy csak a meccsre tudjak koncentrálni.

A legutóbbi kínos emlékü szovjet — magyar meccs után voltak, akik téged hiányoltak a válogatottból.

Blohinál sokat „verekedtem”, s kölcsönösen tartunk egymástól. De úgy gondolom, hogy már csak szurkolhatok a csapatnak.

Kovács István, a neves, szaktekintélynek számító romániai edző szerint a magyar újságírók a kellenél borúlátóbban, pesszimistábban ítélik meg labdarúgásunk helyzetét. Mi a véleményed erről?

Egy külső szemlélő nyilván másképpen látja a dolgokat. Nehéz helyzetben vagyunk, labdarúgásunk meglehetősen kusza, ahol legutóbb a kemény hangot és irányítást egy diplomatiszább vezetés váltotta fel, s ahol most ők próbálnak valamit tenni az előbbre lépésért.

Borsi László

HÍREK

Vendéglátás Új tanszékünk

A kereskedelmi kar dékánja Kollár Amália október 16-án baráti találkozó látta vendégül az őszi mezőgazdasági munkán példamutató magatartást tanúsító és jól dolgozó hallgatókat. Ezen az összejövetelen jutalmaztak három negyedéves külgazd. szakos hallgatót is a Külkereskedelmi piackutatás módszerei című tankönyv szakszerű és alapos bírálatáért: Beregszászi Katalint, Bodai István és Nyáry Gábort.

★

Szikszai Béla, az MSZMP KB gazdaságpolitikai osztályának helyettes vezetője a VI. ötéves tervről tartott tájékoztatót egyetemünkön október 16-án.

Még van jegy!

A Közgáz Folklorfesztiválon is bemutatkozott Spirit együttes november 2-án, 19 órakor az Egyetemi Színpadon tartja önálló estjét.

Nyiri Kristóf:

A monarchia szellemi életéről

Az utóbbi időben a nemzeti és a hazai irodalom is egyre nagyobb érdeklődéssel fordul az Osztrák–Magyar Monarchia történeti szerepének és kultúrájának problematikájára. Nyiri Kristóf könyvében megkísérli felfedni, hogy milyen társadalmi struktúrák rejlenek ennek az ellentmondásos korszaknak a reprezentatív filozófiatörténeti jelenségei mögött, milyen összefüggés van a filozófiatörténeti fordulópontok és az osztrák, illetve a magyar polgársodás, majd a polgárság válsága között. A könyv filozófiatörténeti tanulmányok füzére Kemény Zsigmondról, Eötvös Józsefről, Madách Imréről,

A művelődési miniszter, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem tanácsának előterjesztése alapján létrehozta a szociológiai kutatócsoport helyett a szociológia tanszékét, 1980. szeptember 1-i hatállyal.

A pénzügyklub vendége lesz

A pénzügyklub e félévi programterve:

November 4. (kedd) dr. Tálas Barna Magyar Külügyi Intézet igazgatóhelyettese. Téma: Kína gazdaságpolitikája.

További vendégeink: dr. Dunajszki András a Ganz-MÁVAG vezérigazgatója, és Jávorka Edit az OMFB főtanácsosa. A témát, az időpontot és az előadás helyét a későbbiekben közöljük.

Ludwig Gumplowiczról, T. G. Masarykról, Ernst Machról, Sigmund Freudról, Ady Endréről, Lukács Györgyről, Kaffkáról, Wittgensteincről, Musilról stb. A vizsgálódás módszere szociálpszichológiai, amennyiben a szerző a filozófiai produktumokat szorosán összekapcsolja az alkotó személyiség életműveivel, pszichikumával, magát a személyiséget azonban alapvetően a társadalmi-politikai viszonyok erejéig fogja fel. A könyv sok új, érdekes filozófiatörténeti, szociológiai, pszichológiai adalékkal szolgál a monarchia ideológiai problémáiról (Gondolat)

A Kör sokszögesítése

Az ősszel a Közgáz Klubnak új sorozata indult.

A Közép-Európa Kör eltervezett profiljának talán két véglete mutatkozott be. Az első ízben Jeszenszky Géza történeti tartott rövid előadást „Magyarország és a Monarchia” témakörében, majd a kérdésekre, vitákra megjegyzésekre reagált. Kulturált hangvételű, jó hangulatú beszélgetés volt — némi hiányérzetet legfeljebb az jelenthetett, hogy a hozzászólók hogyan is tudhattak volna igazán érdemben vitatkozni a kérdés szakértőjével.

A második alkalommal Király László (és segítő társul: Hervay Gizella) erdélyi költő volt vendégünk.

Éjjen negyed 12-kor is legalább negyvenen beszélgettek a kitűnő költővel, noha ez nem a legsikeresebb estje volt a KEK-nek.

Az est hangulatát büfé, nagyszerű könyvárusítás és Dinyés József kivételesen frappáns Király-megzenésítései javították.

B. K. T.

Arról a pénzügyklubról, amiről nem tudni, hogy kié

A legutóbbi Közgázban (október 16.) megjelent egy cikk a pénzügyklubról.

Bár riportalánya voltam, mégis olvasása vegyes érzelmeket váltott ki belőlem: örülök, mert végre ráirányult a figyelem a klubra, a így olyanok is értesülhetnek a klubról, akik esetleg nem kísérik figyelemmel a kitűzött plakátokat, basztolják úgy az értem, hogy a szerző szinte semmit sem ad vissza abból a beszélgetésből, ami a cikk megjelenését megelőzte. Eszrevételeimet félreértelmezte.

Nem kívánom újra idézni az említett cikk általános helytelenül foglalt mondatait, csupán röviden ismertetem mindazt, amit a „Kinek a klubja a pénzügyklub?” című cikkben feltevésem szerintem volna vizsgálni, vagyis amit én szeretnék kiemelni a pénzügyklub kapcsolatában.

A pénzügyklub arra hivatott, hogy elsősorban, de nem kizárólagosan (!) a pénzügyes hallgatók érdeklődését elváltse ki, a felmerülő problémákra a meghívott szakértő ott helyben választ adjon. Itt szeretnék visszatérni a címre, s egyben válaszolni is: a pénzügyklub az, aki igénybe veszi! A klub előadásai nyilvánosak, a programot mindenki által elolvasható plakátok hirdetik... Ennek ellenére az előadásokon elvett forduló egy-egy „szakidőgen” hallgató, s sem tagadom, a pénzügyesek sem használják ki teljes mértékben a

klub kínálta lehetőségeit. Pedig igyekeznék változatos programokat biztosítani. Arra törekszünk, hogy aktuális gazdasági kérdések kerüljenek terítékre, és minden követ megmozgatunk annak érdekében, hogy a szakma legközvetlenebb szakszerveit hívjuk meg az előadások és viták megtartására.

A cikk kimondva-kimondatlanul elmarasztalja a klubot, mert olykor nem annyira ismert nevű előadók (sőt, uram bocsá, esetleg negyedéveseket!) kér fel vitázásra, hanem inkább a szakmai vitákra, illetve a viták lehetőségeinek megteremtésére koncentrálnak. A pénzügyklub „szereplőinek” megválasztásakor tehát ezt is figyelembe vesszük.

Vitatkozni, érvelni azonban csak úgy lehet, ha az embernek van mit védenie, vagyis ha tud, ha tájékozott a témában. Eppen ezért, ahol csak lehet, ott ajánlott irodalmat adunk meg. A pénzügyklub „látogatottsági indexét” két tényező határozza meg: az egyik a klub „felkésztettség”, a másik a hallgatók érdeklődése, aktivitása. Az első két tényezőben én vagyok a felelős — a másodikéért TI!

KOZMA NÓRA
Pü. III. évf.
(Pénzügyklub-vezető)

Bennfentről a folkfesztiválról

(Fotók: Radványi Zsolt)

Jobb sorsra érdemes klubos lányok hosszú hetekig nyakig pecsésesek, átmennek ketős könyvelőbe, szerződéseket írnak, iktatnak, kioldoznak számszámra, tízezer forintokkal számolnak, hordót, szekereket szereznek a Váci utcai hírvérre, plakátok, transzparensok, telefon rádióknak, tévének, lapoknak, a föld alól is, akárhonnan is, órákon belül meg kell oldani, ne hulljon a fejünkre az aula vakolata, ha lehetetlen, akkor is, ha ezrekbe kerül, akkor is, ha angolórát van, akkor is, különben veszendőbe megy a sokheti munka és az eddig befektetett tízezrek, álcahalóért laktanyákba, dróthálóért kisiparosokhoz, aztán temérdek pénzért kerül negyven damil-háló-sáv, most összefűzni valahogy azon — „szakszerűen”, akármivel is, pönteken, hírvérre után, előtte szendvicsemmel, akármivel is, Váci utcában, jegyeket árulva, utána negyvtől húszan-harmincan terdelnek az aulában és fűzik összefel, ahogy tudják, most óriási létra kell, ha nincs, akkor is, felszerelni a hálót a mennyezet alá, megvan, csak le ne szakadjon, éjjel van, péntek éjjel.

szombat éjjel véget ért a szombati buli, a szervezők ledőlnek valahol a padlóra három-négy órácskára, haza-hazamenni nincs idő, lassan hajnalodik, valahogy feltápáskodnak, hétkor már festik az eligazító táblákat, rendezik a népművészeknek a terepet, rohannak fel-alá, tesznek-vesznek, tudják, már csak 19 óra talpon, munkában, és véget is ér, csak a mennyezet le ne szakadjon,

még el se kezdődött, nyakig festékes egyik, másiknak nadrágja szakadt a fesztiválba éppen, a harmadik tiszta agyag, a negyedik elkezdte és estig mankóra szögelt plakátokkal rohángálva tudatja, hogy mi folyik éppen a különböző helyeken, telefon, egyik zenész nem jön, megbetegedett, műsort villámgyorsan átszervezni, másik is, műsort megint, a fáradtságba bele lehet halni, kérdezi egyik lány, utólag teátrális talán, de így volt, a másik a fagyponközeli bejárati pénztárnál ül és dolgozik vagy 13 órát, közben fel-fel szalad tíz-tízezerrel, a harmadik fesztiválszervezői jelvényében már félálomban bolyong, a negyediket el is nyomja az álom a kultúrosztályon, ebédre, vacsorára, idő nem soknak maradt, míg végre aztán éjjel három felé, ki gyalog, ki taxival, vándorász hazafelé,

és hogy Szörényi Levi lemondta a fellépést, hogy Tolcsay Laci beteg, hogy pol-beates' derekhadunk annyit tud, amennyit, arról igazán nem ők tehetnek, négyezer ember jól mulathatott: zengjen hát e hősköltemény.

Új utakon a diákbizottságok

A tavaszi KISZ-küldöttgyűlés határozata foglalkozott a kollégiumi diákbizottságok tevékenységének hatékonyabbá tételével. Ennek szellemében szervezte meg a Központi Diákbizottság a diákbizottságok készletét: Feladatairól, eseményeiről Nagy Imre, a tábor vezetője tájékoztatót.

A hétvégi tábor harmas célt szolgált. Először is megismerkedtek egymással a négy kollégiumban dolgozó DB-tagok. Ennek hiánya eddig sok gondot okozott a kollégiumokat általánosan érintő kérdések megvitatásában, a döntések hozatalában. Az egyes tevékenységi körök felelősei is határozottabban dolgozhatnak egymás elveit, tapasztalatait, problémáit ismerve.

A tábor másik feladata nevelési, vezetési ismeretek nyújtása volt a diákbizottságok számára, akik ilyen jellegű ismeretekkel az egyetemeken legfeljebb a felső évfolyamokon találkozhatnak. Ebben a témában Lóth László, a KISZ KB munkatársa volt a tábor vendége. Nem előadást tartott, hanem beszélgetés, vita keretében vezette rá hallgatóit a vezetés kérdéseire. A vita elején — a hallgatóknak, beszélgetőtársaknak váratlan módon — elkövette a vitavezetés klasszikus hibáit, így rögtön megnyitott azokat megvitatására is.

Ezt követően vezetési oktatási feladatokat vitattak a hallgatóknak. Érdekes volt Kurt

Lewin pszichológus kísérletének bemutatása. Milyen eredményeket szül, ha gyermekeket demokratikus, diktatórikus, netán autark módon vezet nevelője?

Harmadikként kollégiumi kérdéseket vitattak meg. Hogyan lehetne javítani a DB-k munkáját? Döntöttek a kollégiumi index kérdésében. A következő félévtől megszűnnek a kollégiumi indexek, egységes kollégiumi felvételi lapokat sokszoroztatnak. Ezzel jelentkezhetnek felvételre a kollégisták és a nem kollégisták is, minden félévben. A DB-k a felvétellel egy időben döntenek, hogy ki milyen (ideiglenes vagy állandó) tagságot kap a kollégiumba. Év közben lehetséges lesz az átminősítés. Ez a rendszer elvben eddig is megvolt, de nem működött megfelelően.

A nyitva maradt kérdés: Lehet-e objektív mértékrendszert állítani a hallgatók elé. Erre novemberben visszatérnek, úgy, hogy néhányan konkrét javaslatokat terjesztnek a DB elé. Szó volt a DB eszköztáráról — jutalmazás — felelősségre vonás —, emellett számos kisebb jelentőségű, illetve egy-egy DB-t érintő problémákról is.

A tábor hasznos volt, reméljük, hogy egy életképes, hagyományossá váló módszert teremtettek a szervezők a kollégiumi diákbizottságok mindenkori munkájának színvonalasabbá tételére.

— táv

Stúdiumosok, figyelem!

Azzal a problémával találunk magunkat szembe, hogy a középfokú stúdiumosok száma egyre csökken. Ez az utóbbi négy évben különösen érezhetővé vált. Kérdés, vajon ez magyarázható-e kizárólag azzal, hogy az egyetemre jelentkezők száma csökkent (demográfiai hullám), illetve azzal, hogy a középfokú oktatás bizonyos fokú átszervezésen ment keresztül (kevesebb gimnázium, a szakközépiskolák között kevesebb közgazdasági, több kereskedelmi szakközép). Jelenleg ezt is vizsgáljuk, de az előzetes eredmények szerint ezek nem magyarázzák meg teljes mértékben a tendenciák csökkenését.

Ezért határoztuk el, hogy egy felmérést készítsünk a középiskolákban. Ez megpróbál-ja lefedni azokat a területeket, amelyek valamilyen kapcsolatban lehetnek a Stúdiummal. Hogyan értesülnek a középiskolák a FEB tevékenységéről, és hogyan maguk a középiskolások? Milyen a jelentkezési rendszer mechanizmusa? Ilyen és ehhez hasonló kérdésekre szeretnénk választ kapni. És arra, hogy hogyan értelmezik a „fizikai dolgozók gyerekeit” kategóriát. Nálunk

a fent használt kategóriába esik mindenki, akinek a szülei nem rendelkeznek felsőfokú végzettséggel. Azonban az eddigi tapasztalat az, hogy sok helyen nem a mi értelmezésünk szerint jelentkeznek a középiskolások, s ez sajnos elég sok gyereket kizár a Stúdium sorából. A felmérés során megismernénk a tanárok motivációit is. (Ismerik-e stúdiumos anyagokat? Mi a véleményük róluk? Ha nem ismerik, akkor igényt tartanának-e ezek részletes megtekintésére?)

A felméréseket mi magunk, stúdiumosok végeznék el. (Vagyunk vagy 120–140-en.) Felkérjük a régi középiskolákban az igazgatót, vagy igazgatóhelyettesét, illetve azokat a tanárokat és diákokat, akik véleménye alapján megfelelő képet kaphatunk a FEB helyzetéről. S reméljük, hogy a felmérés megteremt annak a lehetőségét is, hogy a jelenleginél szorosabb (érdeimibb) kapcsolatba kerüljünk a középiskolákkal. Az eredményeket februárban egy teljesen nyílt SG-gyűlésen szeretnénk megvitatni.

SG-vezetőség

Könyvesboltunk újdonságaiból

Közgazdasági és Jogi Kiadó: Bognár József:

A fejlődés és együttműködés századvégi fordulóponjtjai (A Világ gazdasági korszakváltás folytatása ez a mű.).

Előttelesek és csoportközi viszonyok (Szociológiai tanulmányválogatás).

Az Időszűrt közgazdasági

kérdések sorozatból: Vállalati magatartás — vállalati környezet. Köves András: A vállagazdasági nyitás: Kihívás és kényszer, Kovács Árpád: A beruházás folyamata és információrendszere. Illés Mária: Vállalati munkaügyi politika.

Gondolat Könyvkiadó:

Zacco: Pszichológia és marxizmus — Henri Wallon élete és műve.

BG.

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem

Feladók szerkesztő: FARKASINSZKYNE HALAY EDIT

Szerkesztőség: 1093 Budapest, IX. Dmítrov tér 8

Telefon: 134-548

Kiadó: Hírnapkiadó Vállalat Budapest VIII., Blaha L. tér 3

Feladók kiadó: TILL IMRE igazgató

80-4664. Szikra Lapnyomda, Budapesti

Feladók vezető: CSÖNDES ZOLTAN vezérigazgató

TILALMAS A DOHÁNYZÁS EBADTA!

Tilos a dohányzás! — szemből. A dohányzás tilos! — balról. Dohányozni tilos! — hátulról. Tilos dohányozni! — jobbról! — Ez nemdohányzó egyetem. Talán éppen ezért dohányoznak itt ilyen sokan, vigán.